

881
P4. Ym4

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign Alternates

Mit hoher Genehmigung 1868

Eines Hochw. evangel.-luther. Consistoriums

zeigt die

Oeffentlichen Prüfungen

und die

Progressions-Feierlichkeit

des

GYMNASIUMS

ehrerbietigst und ergebenst an

Dr. Tycho Mommsen,

~~Director und Professor.~~

Scholia Thomano-Tricliniana in Pindari Pythia V-- XII ex cod.

Florentino edita. — Schulnachrichten.

Vom Director.

Frankfurt am Main.

Druck von Mahlau & Waldschmidt.

1867.

Moschopulea paraphrasi olim in editione principe Scholiorum Romana (a. 1515) vulgavit — quam syllogen in Scholiis Germani ut suis quaeque auctoribus tribuerentur digessimus —, cum Ernestus Schneiderus e codice Vratislaviensi a. 1844 Thomano-Tricliniana ad Pyth. I. II. III. IV.¹⁾, nos autem eadem ad Nemea et Isthmia ante hos duos annos separato libello²⁾ edidissemus, nihil restabat nisi ut quae sola praeter illa ad Pyth. V—XII supersunt scholia aut ex archetypo Florentino aut ex apographo eius Ambrosiano³⁾ eruta publicarentur. Etenim in his tantum duobus libris haec scholia inveniuntur. Quae nec omnino vera aut nova continere nec tamen in scriptore tam difficili inutilia esse nunc non attinet demonstrare — id quod meum erit cum commentariis perficiendis me accinxero — sed de integritate libri Florentini quod observavi ad ea quae alibi dixi adiciere lubet, quoniam apographa omnia huius familiae codicum e mutilato iam Florentino libro manaverunt.

Constabat hic liber olim, dum integer erat, ex XXI fasciculis, quos, cum octona folia (i. e. quattuor foliorum complicatorum paria) complectantur, vulgo quaterniones appellare solent, igitur 168 foliis vel 336 paginis; extrema autem compages (una et vicensima) aut sex tantum folia complexa esse aut duo vacua habuisse videtur.

Constat idem liber nunc ex XII fasciculis, quorum unus (olim nonus) ut VI tantum folia tenens (amissis externis) mutilus est, reliqui vero cum octona ut debent contineant, summa est 94 foliorum sive 188 paginarum. Bibliopegus autem extremum eum posuit fasciculum, quem primum poni oportebat. Subiungo tabulam, ut rem planius intellegas.

---

1) Apparatus Pindarici Supplementum ex codicibus Vratislaviensibus edidit Car. Ern. Christoph. Schneider. Vrat. 1844. 4. p. 1—32. — Editor usus est pessimo codice, qui vel Latina Graecis passim admiscet. Contuli edita accurate cum Florentino, unde sat multi errores facile corriguntur.

2) Scholia Recentiora Thomano-Tricliniana in Pindari Nemea et Isthmia e codd. ant. hoc lib. primum eduntur in honorem scholae Hanoviensis cett. 8 mai. 34 pp. — Pauca tantum huius libelli exemplaria typis mandata sunt: tamen ad Pindaricos viros ut mitteretur curavi. — Adde ibi p. 8 τὸ προοίμιον ἀπὸ τοῦ προσώπου et p. 11 et 21 ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων; item p. 29 et 30 τὸ προοίμιον ἐδντικόν; quae in Flor. non ommissa sunt.

3) cf. ed. mai. p. XXXII. num. 109. et libelli Hanoviensis p. 33 sq.; Progr. 1865 p. 30 sq.

Fasciculorum numeri			Quae continentur fasciculis (vs. vulg. num. antiqu.)	Foliorum numeri qui nunc sunt	
novem qui per- ierunt	duodecim qui ex- stant	veteres			
1		α'	} Ol. I — IV, 36.	. .	} perierunt
2		β'			
	1	γ'	Ol. V, 37 — VII, 46.	87—94	
3		δ'	} Ol. VII, 47 — XIV metric. init.	. .	} perierunt
4		ϵ'			
5		ζ'			
	2	ξ'	Ol. XIV, metr. — Py. I extr.	1—8	
	3	η'	Py. II — III, 70.	9—16	
	[4]	θ'	{ Py. III, 71 — 106 (fol. primum)	. .	periiit
			{ Py. III, 107 — IV, 99 (fol. sex media)	17—22	
			{ Py. IV, 100 — Py. IV, . . . (fol. ultimum)	. .	periiit
6		i'	} Py. IV, . . . — V, 158.	. .	} perierunt
7		$\iota\alpha'$			
	5	$\iota\beta'$	Py. V, 159 — IX, metr. extr.	23—30	
	6	$\iota\gamma'$	Py. IX, 1 — X, 52.	31—38	
	7	$\iota\delta'$	Py. X, 53 — Ne. Argum.	39—46	
	8	$\iota\epsilon'$	Ne. I — III extr.	47—54	
	9	$\iota\zeta'$	Ne. IV — VI, 59.	55—62	
	10	$\iota\xi'$	Ne. VI, 60 — IX, 18.	63—70	
	11	$\iota\eta'$	Ne. IX, 19 — XI, 27.	71—78	
8		$\iota\theta'$	Ne. XI, 27 — Is. IV, 32.	. .	periiit
	12	κ'	Is. IV, 33 — VII, 26.	79—86	
9		$\kappa\alpha'$	Is. VII, 27 — VIII, extr. [et X versus?]	. .	periiit

Reperiuntur singulorum fasciculorum indices numeri γ' , ξ' cett. in imo ultimi (et saepe etiam in summo primi) folii margine, nisi quod aliquoties una cum margine abscissi sunt vel madore squaloreque (ut fol. 9 in. et 16 extr.) interierunt. Praeterea in nona compage cum exteriorum foliorum par desit, etiam indices simul desiderantur. Accuratissime etiam in summis marginibus mediis earum paginarum in quibus novum carmen incipit successione carminum signatam habemus, non solum in Olympiis et

Pythiis, sed etiam in Nemeis (quorum undecim numerantur) et in Isthmiis, ut odam *Μᾶτερ Ἀελίου* numero δ', odam *Θάλλοντος ἀνδρῶν* numero ε', odam *Τίνι τῶν πάρος* numero ς' signatam invenimus. Hinc, quod olim ex aliis indiciiis collegimus¹⁾, a Triclinio inde ab *Εἰ τις ἀνδρῶν* usque ad *ἀποσιτάζων χάριν* unum idemque carmen (Is. III) continuatum fuisse denuo apparet.

[Pyth. V.]

[159.] *Οὐ χοῆ γράφειν ᾧ κρονίδαί, ἀλλ' ὑμεῖς γε κρονίδαί, ἴν' οἰκείον ἦ τοῖς πρὸ αὐτοῦ τοιούτοις κώλοισ.*

[161.] *Μὴ φθινοπωρίς. ἦρουν μὴ ὥσπερ ὑπὸ φθινοπωρινῶν ἀνέμων τὰ φύλλα κείται τῶν δένδρων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φθείρεται, οὕτω καὶ πράγματα τούτω μαρνανθῆ, ἀλλ' ἀειθαλῆς αὐτῷ διαμένει ὁ βίος, μήποτε φθίνων μηδὲ φυλλορροῶν: —*

[166.] *καὶ ἐπὶ τῆ ὀλυμπία. ἐνταῦθα τὸ ἐπι ἦρουν ὥσπερ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ πυθία. [gl.]*

[168.] *Τούτω τῷ βάπτου γένει, ἦρουν τῷ Ἀρκεσιλάῳ. [gl.]*

[Pyth. VI.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων:

τὸ προοίμιον ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ νικητοῦ:

Ὁ ξενοκράτης οὗτος θήρωνός ἐστιν ἀδελφός. νενίκηκε δὲ τὴν κδ' πυθιάδα. φανερόν δέ, ὅτι αἱ ᾠδαὶ οὐ κατὰ τοὺς χρόνους διάκεινται· ἢ γὰρ πρὸ ταύτης ᾠδῆ ἀρκεσιλάῳ γέγραπται νικήσαντι λα' πυθιάδα. [1.] ὁ λόγος δὲ ἢ ἀπὸ τοῦ χοροῦ ἐστιν ὡς ἐγκωμιάζοντος τὴν πόλιν ὡς εὐφορον²⁾, ἢ ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ πρὸς τοὺς μέλλοντας διακομίζειν τὸν ὕμνον. οἱ μὲν οὖν χαρίτων καὶ ἀφροδίτης ἄρουραν τὴν ἀκράγαντα ἀκούουσι διὰ τὸ ἐπιτεροπῆ τὴν πόλιν εἶναι καὶ ἐράσιμον, οἱ δὲ³⁾ ἀλληγορικῶς τὸν πίνδαρον οἴονται λέγειν οὕτω τὴν ἑαυτοῦ ποιήσιν, ἐξ ἧς ἐκαρποῦτο τὰ μέλη:

[4.] *Ἐνθα, ἐν τῇ πολυχρόσῳ λέγω ἀπολλωνία νάπη, ἦρουν ἐν τῇ πυθία, τοῖς*

1) cf. ed. mai. ad Is. III, 19 (= IV, 1). 2) cod. εὔφορον. 3) Tricel. h. l. omittit opinionem eorum qui Ἀφρ. ἄφ. ἢ Χαρ. de Pythia aede intellegebant.

εὐδαίμοσιν ἐμμενίδαις καὶ τῇ ἀκράγαντι καὶ τῷ ξηνοκράτει ὁ πυθιόνικος θησαυρὸς τῶν ὕμνων ἔτοιμος καὶ πρόχειρος κεῖται· ἐκεῖθεν γὰρ τρόπον δή τινα οἱ νικῶντες τοὺς ὕμνους λαμβάνουσιν. ὡς πολλοὺς οὖν νικῶντας κοσμῶν, θησαυρὸς ὕμνων εἴρηται:

[10.] Τὸν ὕμνον, φησίν, οὔτε χειμῶν τῆς μεγαλοῦχος νεφέλης ἐπακτὸς ἀπηνῆς λέγω στρατὸς ἐπελθὼν, οὔτε ἄνεμος τύπτων ἐν χεράσι¹⁾ παμφόροις, ἤγουν συρφετώδει ὕλῃ, ἄξει εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης. ἐριβρόμου δὲ νεφέλης τὸν ὄμβρον φησὶ καὶ στρατὸν ἀμείλιχον, σκληροῦ μεταφορῶ χρησάμενος διθυραμβωδῶς, παρόσον πολλῶν νεφελῶν εἰς ταῦτὸ συναγομένων καὶ συρρηγνυμένων γίνονται οἱ ὄμβροι. ὑπ' οὐδενὸς οὖν φησιν ἀπαχθήσεσθαι τὸν τοιοῦτον θησαυρὸν τῶν ὕμνων οὔτ' ὄμβρου οὔτ' ἀνέμου, ἀλλ' εἰσαεὶ διαμενεῖ:

[13.] Παμφόροις καὶ χεράσι γράφε καὶ τυπτόμενος, διὰ τὸ μέτρον, καὶ ἄξει, πρὸς τὸ ἄνεμος ἀποδιδούς:

[14.] Πρὸς τὸν υἱὸν ξηνοκράτους θρασύβουλον ποιεῖται τὸν λόγον, λέγων· ὦ θρασύβουλε, ὁ θησαυρὸς καὶ ὁ ὕμνος ἀπαγγελεῖ καὶ διηγήσεται ἐν τοῖς λόγοις τῶν θνητῶν, τουτέστι τοῖς τῶν ἐσομένων ἀνθρώπων λόγοις, τὴν εὐδοξον καὶ ἐπίδοξον τῷ ἄρματι νίκην, ἥτοι τὴν νίκην τοῦ ἄρματος τὴν ἐν ταῖς κριδαίαις πτυχαῖς, ἤγουν τὴν ἐν τῇ πυθῶνι, τῷ σῷ πατρὶ καὶ τῇ κοινῇ ὕμῶν γενεᾷ, τουτέστι χάριν τοῦ σοῦ πατρὸς καὶ τῆς γενεᾶς ὕμῶν. τοῦτο δ' ὅμοιον τῷ²⁾· τί σοι πρὸς ἕκτορ' ἢ γέροντ' εἶπω πόσιν; ἤγουν, χάριν σοῦ. ὁ γὰρ λέγει τις περὶ τίνος, ἐκείνω λέγει, ἤγουν χάριν ἐκείνου:

[19.] Σὺ, φησίν, ὦ θρασύβουλε, δεξιῶς καὶ ἐπιτηδεῖως ἄγεις αὐτὴν τὴν παραίνεσιν ὀρθήν, ἤγουν ὀρθῶς, κρατῶν αὐτὴν τῆς χειρός, ἥτοι ὀρθῶς ταύτην πληροῖς καὶ θεὸν τιμῶν καὶ γονέας σέβων:

[20.] Ἐφημοσύναν³⁾ γράφε καὶ τόποτε, ἴν' οἰκεῖον ἦ τῷ μέτρῳ. τὸ δὲ τόποτε ἀπτικόν ἐστί. συννηθὲς γὰρ ἐκείνοις τὸ τοιαῦτα σχηματίζειν καὶ πρὸς προᾶγμα τὸν λόγον ἀποδιδόναι. καλὸν γὰρ φασιν ἢ ἀρετῇ, καὶ σοφόν τι χρῆμα ἀνθρώπου.⁴⁾ ἀλλὰ καὶ νῖ' ὀρφανιζομένῳ καὶ πηλεῖδᾳ⁵⁾ διαλελυμένως γράφε· οὕτως ἔχει γὰρ τὸ μέτρον ὀρθῶς:

1) cod. χεράσι.

2) Eur. Hecub. 420. quem versiculum notissimum laudat etiam Plutarch. Non posse suav. viv. sec. Epic. X, 543. R.

3) nam in codd. quibus Tr. usus est fuit ἐφῆμ. ut in [B] P (quem nuper consului) QRU Ro. Etiam in gl. διὰ τὸ μέτρον adscriptum.

4) vide Krueg. Gr.

43, 4, 11; 58, 3, 6. Platonicum hoc maxime et Euripideum. Cf. Hom. II, β, 204.

5) διὰ τὸ μέτρον gl.

περὶ τοῦ ἀντιλόχου: [28.] Ὁ ἀντίλογος υἱὸς ἦν νέστορος, ὃς καὶ διωκομένου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπὸ μέμνονος τοῦ αἰδιόπων βασιλέως καὶ μὴ δυναμένου φεύγειν διὰ τὸ ὑπὸ πάριδος τρωθῆναι τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ μέλλοντος ἤδη ἀνηρῆσθαι, βοήσαντος αὐτόν, ἔστι καὶ ἐδέξατο τὸν μέμνονα καὶ ἀνηρέθη ὑπ' αὐτοῦ, ἑυσάμενος τὸν πατέρα τοῦ θανάτου:

[35.] Μεσήμιον τὸν νέστορά φασι οὔτοι, ὅσοι ὑπέλαβον τὴν πύλον τῆς μεσήνης εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ τῆς κατὰ τὴν ἀρκαδίαν τριφυλίας. ὁ μέντοι ὄμηρος οἶδεν ὑποτεταγμένην τὴν λακωνικὴν τῇ μεσήνῃ¹⁾. φησὶ γάρ· δῶρα τά οἱ ξεῖνος λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας· τῷ δ' ἐν μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοισιν²⁾: καὶ πίνδαρος τὸν νέστορα ἐκ τῆς μεσηνιακῆς πύλου φησὶν εἶναι· τριῶν γὰρ οὐσῶν τῶν ἐν πελοποννήσῳ πύλων μία μὲν ἐστίν ἢ περὶ τὸν ἀλφειὸν ποταμὸν ἐν ἤλιδι πύλος, ἣν καὶ ἡρακλῆς πεπόρθηκεν· ἑτέρα δὲ ἢ τριφυλιακὴ πύλος, ἐν ἣ ὁ ἀμαθόεις ποταμός, οὗ καὶ ὄμηρος μέμνηται· τρίτη δὲ ἐν μεσήνῃ πύλος περὶ τὸ κορυφάσιον. εἰσὶ δὲ οἱ φασι τὰς³⁾ τρεῖς πύλους ὑπὸ τὸν νηλέα εἶναι:

[37.] ἀπέριψεν. διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[39.] Ἐδόκησε δὲ καὶ ἔδοξε τοῖς κατὰ τὴν γενεὰν ὀπλοτέροις καὶ νεωτέροις, τοῦτο τὸ μέγα ἔργον τελέσας, εἶναι ὑπατος καὶ ἔξοχος τῶν πάλοι, πρὸς τὴν ἀρετὴν τὴν ἀμφὶ τοῖς γουεῦσιν ἤγρουν, κατ' ἄλλα μὲν ἔξοχοι ἂν εἴεν οἱ πάλοι, κατὰ δὲ τὴν εἰς τοὺς γεγεννηγότας τιμὴν οὗτος ἐκείνων ἔδοξεν ὑπερφέρειν:

[40.] ἐδόκησέ τε. ἀντὶ μιᾶς. [gl.]

[46.] πάτρωϊ τ'. τῷ πάπῳ· οἱ δέ, τῷ θεῷ θήρῳ. [gl.]

[48.] Οὔτε εἰς ἀδικίαν, φησὶν, οὔτε εἰς ὑπερηφανίαν τῇ ἑαυτοῦ νεότητι χρῆται, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν πιερίδων μουσῶν σοφίαν εἰς βάθος ἐξήσκησεν. εἰς τὸ σοφίαν δὲ τὸ δρέπων λάμβανε κατὰ συνεκδοχὴν:

[50.] Τίν τ' ἐλέλιχθον. καὶ σοί, φησὶν, ᾧ πόσειδον, ἐλέλιχθον⁴⁾, ἤγρουν ὁ τὴν γῆν ἐλίσσαν καὶ κινῶν, προσέρχεται καὶ ἀποδεκτὸς καὶ ἀρεστός ἐστὶ μάλα ἐν ἀρεσκουτι νῶ, ἤγρουν ἀρεσκόμενος τῷ σῶ νῶ ἐν ταῖς ὀρμαῖς καὶ κινήσει ταῖς εἰς τὴν

1) ut Schol. Vet. in G (vide Böckh, not. 6); in BU Ro. recte τῇ λακωνικῇ τὴν μεσσήνην (B μεσήνην). 2) Od. φ, 13. 15. 3) τοὺς Schol. Vet. et ita semper h. l. utuntur masculino, ut est apud Strabonem. Contra ibidem ex Didymo non ἐκ τῆς τριφυλιακῆς π. sed in BU Ro. ἐκ τοῦ τριφυλιακοῦ π. — Schol. Vet. Ol. IX, 43 Didymus feminino. — Vide Steph. Thes. 4) cod. utroque l. ἐλέλιχθον.

ἰππείαν εἴσοδον, τουτέστι κατὰ τὴν ἰππικὴν, ἀπὸ μέρους. ὁ γὰρ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας καὶ τῆς εἰσόδου τῆς κατὰ τὸν δρόμον ἀρίστην ὀρμὴν ἐπιδειξάμενος καὶ πᾶσι δόξας θανμαστὸς δῆλον ὡς καὶ τὸν ὅλον δρόμον ἄριστα διανύσει καὶ θανμαστὸς πλέον δόξει καὶ πᾶσιν ἀποδεκτός:

[52.] Γλυκεῖα δὲ φρῆν. ἡ φρῆν δὲ καὶ ἡ γυνῶσις αὐτοῦ ἀμείβεται καὶ ἐναλλάσσει ἤγρουν νικᾷ τὸν τρητὸν καὶ ἐπίπονον πόνον τῶν μελισσῶν. ποταπὴ γλυκεῖα; καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ καὶ ἐν τῷ ὀμιλεῖν τοῖς συμπόταις. ἤγρουν τοσοῦτόν ἐστι γλυκὺς καὶ εὐὸμιλος¹⁾ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς καὶ ἐν ταῖς ὀμιλίαις ταῖς πρὸς τοὺς οἰκείους, ὡς καὶ τὴν τοῦ μέλιτος ἀμείβειν καὶ ἐναλλάσσειν γλυκύτητα. οὕτω γὰρ ἡδύνει τοὺς ἀκούοντας, ὡς πικρὰν ἡρεῖσθαι τὴν τοῦ μέλιτος γεῦσιν πρὸς τὴν ἐκείνου τῶν λόγων ἡδύτητα. τοῦτο δ' ἔοικε τῷ ὀμηρικῷ, ὃ περὶ νέστορος ἐκείνος εἶρηκεν, εἰπὼν τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης γλυκίων μέλιτος ῥέεν αὐδὴ²⁾:

[Pyth. VII.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων.

τὸ προοίμιον ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ νικητοῦ.

Γέγραπται ἡ φῶδὴ μεγακλεῖ ἀθηναίῳ, ἀναφέροντι τὸ γένος εἰς ἀλκμαίωνα τὸν γενόμενον ἄγαν πλουσιώτατον. τοῦτον γὰρ φασιν ἐληλυθέναι πρὸς κροῖσον, τὸν δὲ συγχωρῆσαι αὐτῷ περιβαλλόμενον σκευὴν οἷαν βούλεται εἰσελθεῖν εἰς τὰ ταμειᾶ καὶ λαβεῖν³⁾ ὅσον βούλοιτο χρυσόν. ὑποδησάμενος οὖν κοθόρρους, οἳ εἰσιν ὑποδήματα διονυσιακά, καὶ κόλπωμα ποιήσας ἐν τοῖς ἐνδύμασιν ἐπεσώρευσεν ἐν τῷ κολπώματι πολλὴν χρυσὸν καὶ ἐν τοῖς πλοκάμοις καὶ ἐν τοῖς ποσὶ καὶ ἐν τῷ στόματι. καὶ ἐξελθὼν διὰ τὸ βάρος βία ἐπορεύετο. διαχυθεὶς οὖν ὁ κροῖσος καὶ γέλῳτι πλείστῳ ληφθεὶς ἐπὶ τε τῇ ὄψει καὶ τῷ ἀκορῆστῳ τούτου καὶ ἔτερον⁴⁾ αὐτῷ προσεδωρῆσατο. διὰ τοῦτο ἐπιφανέστατος κατὰ τὴν ἀττικὴν γεγένηται, πλουσιώτατος ὢν. γερόνασιν οὖν ἐξ αὐτοῦ οἳ ἐκλήθησαν ἀλκμαιωνίδαι, οἳ καὶ κατέλυσαν τὴν τῶν πεισιδτρατιδῶν τυραννίδα:

[1.] Αἰ ἀθηναί, φησί, ἡ μεγάλη πόλις καὶ κατὰ τᾶλλα ἃ πρόσεστιν αὐτῇ ἀγαθὰ κάλλιστόν ἐστι, πρᾶγμα δηλονότι, καὶ βαλέσθαι καὶ ὑποθεῖναι αὐτὴν προοίμιον, κρηπίδα λέγω καὶ βάθρον τῶν φῶδῶν καὶ τῶν ὕμνων, τῇ γενεᾷ τῶν ἀλκμανιδῶν τῇ

1) apographum meum ἐνὸμιλος.

2) Hom. II. α', 249 μέλιτος γλυκίων.

3) etiam B

et Ro. λαβεῖν in Schol. Vet., non ἀναλαβεῖν.

4) Schol. Vet. ἔτερα, ubi U ἔτερον sc. τοσοῦτον.

ἔρισθενεῖ καὶ μεγαλοδυνάμῳ ἐν τοῖς ἵπποις, τουτέστιν ἐν τῇ νίκη τῇ διὰ τῶν ἵππων ἤγρουν, κάλλιστόν ἐστι προοίμιον θεῖναι τοῦ ὕμνου τοῦ νῦν τὴν πατρίδα τοῦ νικητοῦ μερίστην οὔσαν. [4.] ἐπεὶ ἐν ἑλλάδι ναίων καὶ οἰκῶν ἐγὼ αὐτός, τίνα πατρίδα καὶ οἶκον ὀνομάσω ἐπιφανέστερον ταύτης πυθέσθαι καὶ ἀκοῦσαι, ἢ ἀκοῦσαι τίνα:

[9.] Οἱ μὲν φασίν, ὅτι διὰ τὸν ὕμνον καὶ τὴν νίκην ἐπιφανέστερον ἐποίησαν τὸν τοῦ ἀπόλλωνος ναὸν ὡς ἐνδόξου πόλεως ὄντες οἱ ἀλκμαιωνίδαι καὶ γένους περριφανοῦς. οἱ δέ, παρὰ τὴν ἱστορίαν· φρυγαδευθέντες γὰρ ὑπὸ τῶν πεισιστρατιδῶν τυραννησάντων, ἠῦξάντο τῷ ἀπόλλωνι ἀνοικοδομήσαι τον ἐν δελφοῖς αὐτοῦ ναόν, ἐμπρησθέντα πρότερον ὑπὸ πεισιστρατιδῶν, εἰ τούτων περιγένοιτο. συναγαρόντες οὖν δύναμιν καὶ ἐπιθέμενοι ἐνίκησαν τούτους καὶ ἀπελθόντες μετὰ πλείστων χαριστηρίων¹⁾ ἀνοικοδόμησαν τῷ θεῷ καὶ θαυμαστὸν εἰργάσαντο, ὡς φιλόχορος ἱστορεῖ:

[11.] Οὐ νενίκηκεν οὗτος ἐν Ὀλύμπια, ἀλλὰ τῶν προγόνων τις αὐτοῦ ἰσως ὁμώνυμος²⁾. ἵνα δὲ τοῦτον λαμπρύνῃ, καὶ τὴν τῶν προγόνων νίκην τούτῳ προσάπτει:

[17.] Τῇ μὲν νῦν εὐτυχηθεῖσῃ καὶ γεροντία νίκη χάριω, φησίν, ἄχνημαι δέ τι καὶ λυποῦμαι κατὰ τόδε· τὸν φθόνον δηλονότι λυποῦμαι, ὃς ἐναλλάσσει καὶ μεταβάλλει καὶ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ λύπην ἐπὶ τῇ χαρᾷ κομίζει. εἶοικε δὲ τὴν τελευταίην λέγειν ἱποκράτους περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν γενομένην, ὃς συγγενῆς ἦν μεγακλέους τοῦ νικητοῦ. εἰκὸς γὰρ ἦν ἀκούσαντα λυπηθῆναι ὡς συγγενῆ:

[20.] Φαντί γε μάν. φασὶ δὲ τὴν παρ' ἀνδρὶ εὐδαιμονίαν θάλλουσαν οὕτω μόνιμην, ἤγρουν αὔξουσιν διηνεκῶς, φέρεσθαι ἂν καὶ ἔχειν καὶ τὰ καὶ τὰ, ἤγρουν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ φαῦλα· ἦτοι ἡ παρ' ἀνδρὶ διηνεκῆς εὐδαιμονία ποτὲ μὲν χαράν, ποτὲ δὲ λύπην αὐτῷ φέρει. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ παρ' ὁμήρω· τὸν περὶ μοῦσ' ἐφίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν τε κακόν τε· ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἠδεῖαν ἀοιδῆν³⁾. ἐγὼ δὲ καὶ οὕτω τοῦτ' εἶποιμ' ἂν μικρὸν ἐναλλάξαι εἰ καὶ τολμηρόν, ὅτι τὴν παρ' ἀνδρὶ εὐδαιμονίαν οὕτω φασὶ θάλλειν καὶ αὔξειν μόνιμον, ἦτοι διηνεκῶς, φέρουσιν τὰ καὶ τὰ, ἤγρουν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ λυπηρά. ἐπεὶ γὰρ αἱ εἰς ἄκρον εὐεξία σφαλεραί, καὶ

1) ut U in Schol. Vet., ubi Ro. (et B ut videtur) εὐχαριστηρίων, recentius vocabulum.

2) Schol. Vet. in B ut in Ro. Ἐνιοὶ δὲ φασὶν ὅτι οὐ νενίκηκεν οὗτος Ὀλύμπια, ἀλλ' οἱ ὁμώνυμοὶ τούτ[ου] (cum litura in oi vocis ὁμώνυμοι), GHU οὐ νενίκηκεν οὗτος Ὀλύμπια, ἀλλ' ἄλλοι ὁμώνυμοὶ τούτου.

3) Od. θ, 63. cod. πέρι.

ἐκ μερίστης τις εὐδαιμονίας εἰς ἄκραν δυστυχίαν κατηνέχθη ἀθρόον¹⁾, δῆλον ὡς ἡ ἀμφοτέρωτα ταῦτα φέρουσα εὐδαιμονία, λύπην φημι καὶ χαράν, διηνεκῶς ἂν παραμένειε τῷ ἔχοντι. ὅτι ἀληθές ἐστιν ὃ φημι, μάθοι τις ἂν τὰ περὶ τούτου ζητήσας:

[Pyth. VIII.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων. τὸ προοίμιον εὐκτικόν.

Γέγραπται ὁ ἐπινίκιος ἀριστομένει τῷ αἰγινήτῃ, νικήσαντι τὴν λε²⁾ πυθιάδα.

[1.] τὴν ἡσύχίαν δὲ προκαλεῖται διὰ τὸ νεωστὶ λελύσθαι τὰ περσικά. δύναται δὲ λέγειν τοῦτο ἰδίως ὁ πίνδαρος ὡς εὐνομουμένων τῶν αἰγινήτων καὶ ἐπαινεῖν³⁾ τὴν ἡσύχίαν ὡς μερίστην τῇ πόλει⁴⁾. οὐπω γὰρ ἦν ἂν ἐπελεθούσα πανταχοῦ ἡ εἰρήνη, ἢ ἰδία τοῖς αἰγινήταις ἦν ἂν στάσις περὶ τὸν τῆς νίκης τοῦ ἀριστομένουσ καιρὸν. διὸ καὶ οἰκειῶς τὴν ἡσύχίαν ἐπικαλεῖται, θυγατέρα λέγων δικαιοσύνης. δικαίως γὰρ πολιτευομένων καὶ εὐνομουμένων τῶν πόλεων καὶ εἰρήνη πᾶσα καὶ ἡσύχια καὶ ὁμόνοια πρόσεστιν, ὥσπερ ἐκ τῆς ἀδικίας στάσις καὶ θόρυβος. βουλῶν δὲ καὶ πολέμων ἔχειν λέγει τὰς κλεῖς ὑπερτάτας, ὅτι εἰρήνης οὔσης πρὸς ἀλλήλους μερίστη τις ἀσφάλεια γίνεται πᾶσι καὶ τῶν βουλῶν τῶν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν πολέμων τῶν πρὸς τοὺς ἔξωθεν. ἤγρουν εἰρηνεύοντες πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰς τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἄριστα βουλευόνται καὶ εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐπιπίπτοντας πολέμους. τοῦτο δὲ βούλεται λέγειν, ὅτι εἰρηνεύσαντες, ὃ αἰγινήται, πρὸς ἀλλήλους, δέξασθε τὸν ὕμνον τὸν εἰς τιμὴν τῆς νίκης γραφέντα τῷ ἀριστομένει. οἴδατε γὰρ καὶ πρὸς ἑτέροισ τὸ μαλθακὰ πράττειν, ἤγρουν οἴδατε καὶ ἑτέροισ σκληρνομένους μαλάττειν καὶ προσηγεῖς ἀπεργάζεσθαι, καὶ τοῦτο πάσχειν αὐτοί, ἤγρουν καὶ αὐτοί μαλάττεσθαι καὶ ἐπιεικεῖς γίνεσθαι καὶ λήγειν τῆς στάσεως ἐν καιρῷ ἀληθεῖ καὶ πρόποντι, ὅτε χορὴ δηλονότι. πρὸς τὴν ἡσύχίαν δὲ τὸν λόγον ἀποδίδωσιν ὡς ἐμφύχῳ ταύτῃ διαλερόμενος:

[10.] Ἐάν τις, φησί, τῶν δυσμενῶν καὶ ἐχθρῶν ἐμβάλη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὀργὴν ἀμείλιχον καὶ ἰταμωτάτην, τουτέστιν ἐάν τις ταραχώδης καὶ ὑβριστής ἐστιν, ὀπαντιάξασα αὐτῷ σὺ, ὃ ἡσύχια, τουτέστιν ὀπαντήσασα τραχεῖα, τιθεῖς αὐτοῦ τὴν

1) ἀθρόον videtur esse pro αἰφνιδίως, ut Anth. Pal. IX, 244 est ἀθρόον ἄφνω; idem Thuc. 4, 112 a Laur. Valla exponitur „identidem“; apud Platonem aliosque est „generatim“.

2) etiam in Vet. Schol. λε' in BHTU ut in Ro. De G dubito. 3) Schol. Vet. αἰγινήτων . καὶ ἐπαινεῖ

4) etiam U in Schol. Vet. hoc, non (ut est in Ro. B) μεριστόπολιν.

ὕβριν ἐν ἄντλῳ, τουτέστι καταβαπτίζεις καὶ ἀφανίζεις ὡς ἐν ὕδατι τῇ ἀφανείᾳ¹⁾, ἤγουν βαρέως ἐμπίπτεις καὶ ἀφανίζεις ἐν τῷ σῶ κράτει καὶ ἰσχύϊ:

[17.] Τοῦτο εἶπεν, ὅτι ὁ πορφυρίων ἐπεχειρεῖ βούς ἀποσπάσαι ἐκ τῶν δελφῶν, ἄκοντος τοῦ ἀπόλλωνος. διὸ καὶ βέλει τρωθεὶς ἀνηρέθη ὑπ' αὐτοῦ:

[23.] Συλληπτικῶς τοῦτο εἶπεν οὐδὲ γὰρ ἀμφοτέροι οἱ τε τυφῶς καὶ ὁ πορφυρίων ἐκεραυνώθησαν ἢ ὑπ' ἀπόλλωνος ἐτοξεύθησαν, ἀλλ' ὁ μὲν τυφῶς ἐκεραυνώθη ὑπὸ διός, ὁ δὲ πορφυρίων ἐτοξεύθη ὑπὸ τοῦ ἀπόλλωνος. ὅπερ οὖν ἐκατέρω συμβέβηκε, κατ' ἀμφοτέρων ἔφη:

[26.] Τὸν ἀριστομένην λέγει· ἔστι γὰρ ξενάρκους υἱός. διὸ καὶ τὸ χ̄ τέθεικε, καὶ ὅτι κίρραθεν εἰρημεν, οὗ γίνεται ὁ ἀγῶν ὁ ἱππικὸς ὑπὸ δελφῶν:

[31.] Ἡ νῆσος ἢ δικαιοπόλις καὶ δικαιοτάτη αἶγινα οὐ κείται μακρὰν τῶν χαρίτων, ψαύουσα τῶν αἰακιδῶν ἐν ἀρεταῖς κλειναῖς, ἤγουν μιμουμένη ἢ νῆσος τὰς ἀρετὰς τὰς ἐνδόξους τῶν αἰακιδῶν, οὐκ ἔξω τῶν χαρίτων ἐστίν, ἀλλ' ἐγγὺς αὐτῶν κείται· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι μερίστας ἀρετὰς καὶ χάριτας ἔχουσιν, οὕτω καὶ αὕτη τούτους μιμουμένη οὐ πόρρω χαρίτων καθίσταται:

[35.] Ἡ ἐν πολλοῖς ἄθλοις καὶ ἀγῶσι νίκην φέρουσι καὶ ἐν μάχαις τελείαις ἐκθρεψαμένη μερίστους ἥρωας ἄδεται καὶ ὑμνεῖται. ἢ πολλοῖς ποιηταῖς ἄδεται, ἤγουν ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν ὑμνεῖται, ἐν τε τοῖς ἀγῶσι καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἀρίστους καὶ ἐξόχους ἐκθρεψαμένη ἥρωας. οὐ μόνον δὲ τοιούτους ἥρωας ἔθρεψεν, ἀλλὰ διαπρεπῆς ἐστὶ καὶ τὰ ἐν ἀνδράσι, τουτέστι καὶ ἄνδρας ἀρίστους ἔθρεψεν ἐν πᾶσι διαπρέποντας.

[40.] Οὐκ ἔστι μοι, φησί, καιρὸς μακροηροεῖν καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν αἰγυνητῶν καὶ τῶν αἰακιδῶν δοῦναι τῇ λύρᾳ καὶ τῷ ἠδεῖ φθέρματι, τουτέστιν ἄδειν αὐτοὺς διὰ τῆς φῶδης [καὶ] τῆς λύρας, μὴ προσκορῆς δόξω:

[44.] Τὸ δὲ σὸν χρέος, ᾧ παῖ, τὸ ἐν ποσὶ μοι, ἤγουν τὸ προκειμένον, ἴτω καὶ ἐλθέτω τρέχον πτηνὸν καὶ ταχύ, νεώτατον τῶν καλῶν ἐν τῇ ἐμῇ μηχανῇ καὶ οἰκονομία καὶ τέχνῃ, τουτέστιν ὃν προεθέμην εἰς σὲ ποιῆσαι ὕμνον, καὶ ταχὺς γενέσθω, καὶ νέον καλὸν ἐν τῇ ἐμῇ τέχνῃ. ὀφείλων δὲ εἰπεῖν καὶ ταχέως γενήσεται ὁ σὸς ὕμνος καὶ ἄριστος ὑπὸ τῆς ἐμῆς τέχνης, ὁ δὲ οὕτως ἐσχημάτισε τὸν λόγον ὡσανεὶ εὐχόμενος:

[48.] Ἐν τοῖς παλαισίμασι, φησί, καὶ τοῖς ἀγῶσι μεταδιώκων καὶ ζηλῶν τοὺς

1) Vet. Schol. βαπτίζεις αὐτοῦ τὴν ὕβριν τῷ ὕδατι καὶ ἀφανείᾳ ubi in U legitur αὐτὴν τὴν ὕβριν ἐν ὕδατι τουτέστιν ἐμφαν[εῖα] (voluit puto ἐν ἀφανείᾳ).

πρὸς μητρὸς θείους σου, οὔτε τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ νικήσαντα θεόγνητον καταισχύνεις οὔτε τὴν κλειτομάχου νίκην τὴν ἐν τῷ Ἰσθμιακῷ ἀγῶνι, ἀλλ' ἄξιός εἰ ἀμφοτέρων καλεῖσθαι ἀνεψιὸς ὡς νικητῆς καὶ αὐτὸς γεγονώς:

[53.] Τῶν μιδυλιδῶν, φησί, τὴν φατρίαν αὔξων, τὸν λόγον φέρεις ἐκεῖνον ὃν εἶπέ ποτε ὁ ἀμφιάρως, ἠνίκα ἐθεάσατο ἐν ταῖς ἑπταπύλοις θήβαις παραμένοντας ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς υἱοὺς τῶν ἑπτὰ ἐπὶ θήβαις στρατευσάντων προτέρων ἀδράστου καὶ τῶν λοιπῶν. τί δὲ εἶπε φυᾶ τὸ γενναῖον ἐπιπρῆπει; ἤγουν σώξουσι τὴν τῶν πατέρων ἀρετήν. καὶ σὺ δέ, φησί, τοὺς μητραδέλφους ἐξήλωσας τῇ ἀθλήσει. πῶς δὲ εἶπεν; ἐπεὶ πρότερον κατεπόθη ζῶν. διὰ τοῦ γεγονότος, οἶμαι, αὐτῷ μαντείου ἐν θήβαις:

[64.] Θειάομαι. βλέπω, φησί, πρᾶγμα σαφές, τὸν ἀλκμαίωνα πρῶτον δι-
εξάγοντα καὶ ἰθύνοντα ἐπὶ τῆς αἰθᾶς καὶ λαμπρᾶς ἀσπίδος, ἀπὸ τοῦ αἶθω τὸ λάμπω, ποικίλον δράκοντα ἐν τῇ πόλει τοῦ κάδμου. ἀπὸ μέρους δὲ τοῦτο λέγει. οὗτος δὲ ὁ ἀλκμαίων, ὃν οὗτος ἀλκμαῖνα λέγει, υἱὸς ἦν ἀμφιάρω. εἶχε δὲ ἐπίσημον ἐν τῇ ἀσπίδι δράκοντα. ἢ ὡς ἐπιτήδειόν φασιν ὃν τὸ ζῶν πρὸς οἰωνίσματα· μάντις γὰρ ἦν ἀμφιάρω. ἢ καθὸ ἦν ἀπὸ μελάμποδος, οὗ ἱστοροῦσι δύο δράκοντας διαλαεῖξαι τὰς ἀκοὰς καὶ διατρῆσαι· διὸ ἐδόκει αἰσθάνεσθαι τῆς τῶν ἄλλων¹⁾ ζῶν φωνῆς:

[66.] νέμονται γράφε διὰ τὸ μέτρον. [g1.]

[68.] Ὁ καμῶν ἄδραστος, φησίν, ἐν τῇ προτέρᾳ συμφορᾷ, νῦν βελτίονος ἐνέ-
χεται τύχης ἀγγελία. οἰκοθεν δὲ ἐναντίως πράξει. πρότερον μὲν γὰρ, τῶν ἄλλων ἀπολωλότων, μόνος αὐτὸς ἐσώθη· νῦν δέ, τῶν ἄλλων πάντων σωθέντων, ἀγγελία τις ἀφίξεται πρὸς αὐτόν, ὡς ὁ υἱὸς αὐτοῦ μόνος ἀπώλετο:

[74.] Οἱ λέγοντες τοῦ στρατοῦ τῶν θηβαίων θανόντος οὐ καλῶς λέγου-
σιν, ἀλλ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὕτω χρὴ λέγειν· μόνος δὲ ὁ ἄδραστος ἐκ τοῦ στρατοῦ τῶν δαναῶν ἀφίξεται καὶ ὑποστρέψει εἰς τὰς ἀγυῖας τὰς εὐρυχώρους τοῦ ἄβαντος τοῦ πάπ-
που αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὸ ἄργος, σὺν λαῷ ἀβλαβεῖ, συλλέξας τὰ ὄστᾶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θανόντος τύχῃ θεῶν, ἤγουν οἰκονομία· τοιαύτην γὰρ τὴν τύχην αὐτῷ ὠκονόμησαν. ἄβας δὲ πατὴρ ἦν ταλαοῦ, τοῦ πατρὸς ἀδράστου. τύχῃ δὲ λέγει θεῶν, ἐπεὶ ἐκ θεοῦ ἐδόθη τοῖς ἀνθρώποις ἡ τύχη:

[79.] Πρῶτον περὶ τοῦ ἀλκμαῖνος λέγων ὅτι στέφω αὐτὸν καὶ ῥαίνω ἐν ὕμνῳ,

1) etiam Schol. Vet. in BHTU ἄλλων; Ro. ἀλλόγων, unde ἀλόγων confinxit edit. Brubachianus.

εἶτα διαμέσου θείσιν ὅτι γείτων ἐστὶν αὐτοῦ ἀμφιάρως καὶ τῶν κτημάτων αὐτοῦ φύλαξ, περὶ τοῦ ἀλκμᾶνος πάλιν φησὶ καὶ ὅτι ὑπήντησεν αὐτῷ ἐρχομένῳ εἰς τὴν πυθῶνα, τῷ πινδάρῳ, φημί, καὶ ὅτι ἐμαντεύσατο καὶ αὐτὸς ταῖς συγγενικαῖς καὶ προγονικαῖς τέχναις, εἰ χρῆ πορευθῆναι εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον καὶ νικῆσαι· μάντις γὰρ ἦν ἐκ προγόνων· ἢ ὅτι εἰς πυθῶνα καὶ αὐτὸς ἀφίκετο μαντευσόμενος, καὶ ἐνέτυχον ἀλλήλοις. ὅτι δὲ τοῦτο οὕτω χρῆ λέγειν, δῆλον. οὐ γὰρ ὁ νικητὴς ἐν θήβαις ᾧκει, ἴν' εἴη γείτων πινδάρου, ἀλλ' ἐν αἰγίνῃ· οὐδ' αὖ ὁ ἀμφιάρως ὑπήντησεν αὐτῷ· πάλαι γὰρ ἐτεθνήκει:

[88.] Σὺ, φησίν, ᾧ ἄπολλον, ἔδωκας αὐτῷ τῷ νικητῇ τὸ μέριστον τῶν χαρμάτων, ἧτοι τὴν μερίστην χαρὰν, τὸ νικῆσαι δηλονότι μερίστην νίκην αὐτόθι ἐν τῇ πυθίᾳ. πρόσθεν δὲ καὶ πρότερον ἔδωκας αὐτῷ δόσιν ἀρπαλέαν καὶ πάροργον πεντάθλου οἴκοι, ἧγουν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐν αἰγίνῃ· τουτέστιν, ἔδωκας νικῆσαι αὐτὸν πένταθλον ἐν αἰγίνῃ. καὶ ἐπήγαγες καὶ ἐπέφερες αὐτῷ ταύτην σὺν τῇ σῆ ἑορτῇ τῶν δελφινίων· ἐόρταζον γὰρ αὐτῷ ταῦτα οἱ ἐν αἰγίνῃ καὶ ἀγῶνάς τινας ἐπετέλουν:

[99.] Κώμῳ μὲν. τοῦτο καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ χοροῦ δύναται λέγεσθαι καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ. ἀπὸ μὲν τοῦ χοροῦ οὕτω· τῷ μὲν κώμῳ καὶ τῷ χορῷ ἡμῶν δικαιοσύνη παρεστήκει, τουτέστιν οὐ ψευδόμεθα οἷς λέγομεν περὶ ἀριστομένους. ἀπὸ δὲ τοῦ ποιητοῦ οὕτω· δικαίως ὁ ἀριστομένης κωμάζεται καὶ ὑμνεῖται· ἀγαθὸς γάρ ἐστι. τὴν δὲ τῶν θεῶν μεταταῦτα ἧγουν εἰς τὸ ἐξῆς ἐπιστροφὴν καὶ ἐπιτήρησιν αἰτῶ ἀφθιτον καὶ διηνεκῆ εἶναι ταῖς ὑμετέραις τύχαις, ᾧ ξέναρκες. οὗτος δὲ πατήρ ἦν τοῦ ἀριστομένους:

[103.] Εἰ τις ἐσθλά. εἰ τις, φησίν, ἄνευ πόνου ἀγαθόν τι ἐκτήσατο, τοῦτον πολλοὶ τῶν ἀφρόνων δοκοῦσι σοφὸν εἶναι καὶ ταῖς ἑαυτοῦ ὀρθοβούλοις μηχαναῖς καὶ ἐπιτεχνήμασι τοῦτο περιποιήσασθαι, ἐγὼ δὲ φημι τοῦτο ἐν θεῷ εἶναι καὶ ἔστι τὸ δαμόνιον αἴτιον τῆς κτήσεως ταύτης:

[110.] Ἐγὼ τὸ ὑπὸ μέτρῳ χειρῶν εἰρησθαί φημι, ἐπεὶ οἱ μὲν δέσποται ἀπολαύουσι τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀμέτρως καὶ καταχρῶνται ὡς βουλόνται, οἱ δὲ γε δοῦλοι καὶ αὐτὴν τροφὴν μέτρῳ παρ' ἐκείνων κομίζονται. τὸ ὑπὸ μέτρῳ δὲ ἀττικόν ἐστίν. οὕτω καὶ εὐριπίδης¹⁾ φησίν· οὐ τῶν θανόντων πριαμιδῶν ὑπ' ἰλίῳ. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τό· ὑπὸ τῷ μεγάλῳ πατρὶ σπαργανοῦται²⁾:

1) Hecub. 752 = 747 K.

2) quod quo pertineat nescio.

[113.] Ἀργῶνα καλεῖ ἐπιχώριον τῆς ἥρας, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἐν ἄργει· ἐκεῖ γὰρ ἐτελεῖτο ἀγῶν τῶν ἠραίων. ἐπιχώριον δὲ αὐτὸν λέγει διὰ τὸ καλεῖσθαι τὴν ἥραν, ἀργείαν¹⁾.

[119.] Τοῖς οὕτε νόστος. τούτοις, φησίν, ἠττηθεῖσιν οὔτε ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν ὑποστροφή διεκρίθη καὶ ἐγένετο ἐν τῇ πυνθιάδι ἦρουν ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ ἐν αὐτῇ ἔπαλπος καὶ ἠδεῖα καὶ προσηγητής, οὐδὲ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς γονεῖς γέλωσ γλυκὺς ἐνέβαλε χάριον τὴν ἐκ τῆς νίκης, ἀλλὰ λύπη καὶ συμφορὰ γέρονεν αὐτοῖς διὰ τὴν ἦτιαν. πτώσονται δὲ καὶ φοβοῦνται κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀπήροροι καὶ κεχωρισμένοι τῶν ἐχθρῶν, τουτέστιν αἰδούμενοι τοὺς ἐχθροὺς ἐκτρέπονται τὰς ὁδοὺς, δακνόμενοι τῇ συμφορᾷ ἥτοι τῇ ἦττη, ἵνα μὴ ὀρῶντες αὐτοὺς ἐκεῖνοι χαίρωσι· ταῖς γὰρ τῶν ἐχθρῶν συμφοραῖς εἰώθασιν οἱ ἐχθροὶ χαίρειν:

[126.] Ὁ λαχών, φησί, καὶ κληρωσάμενος καὶ εὐρῶν καλόν τι νέον, ἦρουν νίκην νέαν, πέταται καὶ ὑψοῦται ἐπὶ ἀβρότητας μεγάλης ἐξ ἐλπίδος, τουτέστιν ἐλπίζει καὶ προσδοκᾷ ἐπιβήσεσθαι ἐπὶ μεγάλης εὐδαιμονίας, ἦρουν ἐλπίζει καὶ ἐτέρου τινὸς μείζονος τυχεῖν ἀγαθοῦ, ἐν τῇ ταχείᾳ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ, ἦρουν διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ, ἔχων καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην κρείττονα πλούτου. πλέον γὰρ οὗτος εὐφραίνεται τῶν βαθεῖ πλούτῳ κομώντων. ὁ γὰρ ἐκ τῶν ἀγῶνων τούτων στέφανος τιμιώτερος ἐδόκει μυρῶν χρυσίων. [130.] τέρψιν δὲ πλούτοιο γράφε, ἵν' οἰκείου ἦ τῷ μέτρῳ. εἰ γὰρ ἄλλως γράψεις, οὐκ οἰκείως ἔση γεγραφώς:

[135.] Ἐφήμεροι, φησίν, ἄνθρωποι· τί ἂν τις εἴποι ὅτι ἔστι τις ἢ ὅτι οὐκ ἔστι; ταχέως μὲν γὰρ ἔστιν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν οὗτος, ταχέως δ' ὅτι οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, διὰ τὴν μετάπτωσιν τῶν πραγμάτων. διατοῦτο καὶ ἐπιφέρει ὅτι σκιᾶς ὄναρ οἱ ἄνθρωποι, καλῶς τῇ ἐμφάσει χρώμενος, ὡς ἂν τις εἴποι τοῦ ἀσθενοῦς ἀσθενέστεροι. οὐ γὰρ οἶόν τε σκιᾶς ὄναρ εἶναι, ἀλλ' ἀνθρώπων. διὸ καὶ σημειοῦται τὴν λέξιν τῷ χ²⁾. ὁμοίως καὶ τὸ διόσδοτον· θεόσδοτον γὰρ ὀφείλων εἰπεῖν, διόσδοτον εἶπεν· ὄθεν καὶ τὸ σημεῖον τίθησιν³⁾:

[140.] Πρὸς τὴν ἠρωῖδα αἰγιναν τὸν λόγον μετέστρεψεν, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νῆσος ὀνομάζεται, λέγων· ᾧ προσφιλεστάτῃ μῆτερ αἰγίνα, τὴν ὀμώνυμόν σοι πόλιν φύλαττε

1) idem sensu Corsinus. Tu vide Boeckhii Expl. p. 317.

2) in margine cod. χ̄.

3) idem signum in cod. marg.

καὶ περιέπε σὺν ἐλευθέρα πορεία, ἤγρουν σὺν ἐλευθερία. φύλαττε δὲ σὺν τῷ διτῷ τῷ βασιλεύοντι πάντων καὶ τῷ αἰακῷ καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ ἤρωσιν· ἐνταῦθα γὰρ κατῴκει αἰακός. ὅτι δὲ ὑπερβατῶς εἴρηκε τὴν σὺν, ἤγρουν σὺν τῷ δί, διατοῦτο τέθεικε τὸ χ¹):

[143.] Οὐκ ἀγαθόν, ὡς εἰπεῖν, πηλεῖ τε καὶ ἀγαθῷ τελαμῶνι γράφειν, ἀλλὰ πηλεῖ κἀρίστῳ δὴ τελαμῶνι. οὕτω γὰρ ἔχει τὸ κῶλον οἰκείως πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ:

[Pyth. IX.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων:

τὸ προοίμιον ἐκ τοῦ νικητοῦ:

Γέγραπται ὁ ἐπινίκιος τελεσικράτει κυρηναίῳ ὀπλιτοδρόμῳ νικήσαντι τὴν κη²) πυθιάδα, τὴν δὲ λ' σταδίῳ. τούτου δὲ ἀνάκειται ἐν δελφοῖς ἀνδρίας ἔχων κράνος ἐκ προγόνων δέ' ἐστὶ δρομεύς. ἀλεξίδαμον³) γὰρ φησιν⁴) αὐτοῦ εἶναι πρόγονον λίβυ.

[1.] λέγει οὖν· ἐθέλω τὸν πυθιονίκην τελεσικράτην ἐγκωμιάζων σὺν ταῖς βαθυζώνοις χάρισιν εἰπεῖν εὐδαιμονέστατον ἄνδρα, στέφανον καὶ δόξαν ὄντα τῆς ἰπικῆς κυρήνης. ἢ καὶ στέφανον τῆς κυρήνης. εἶπε δὲ τοῦτο ἀσύνδετον⁵):

[6.] Ἀφείς τὴν πόλιν, ἐπὶ τὴν ἠρωῖδα κυρήνην τὸν λόγον μεταίρει, ἧς ἡ πόλις ὀμώνυμος. λέγει οὖν· ἦντινα κυρήνην ἤρπασέ ποτε ὁ ἀπόλλων ἐκ τοῦ πηλίου ὄρους, καὶ ἠνεγκεν ἐν χρυσῷ δίφρῳ τὴν ἀγροτέραν παρθένον ἐκεῖ, ἐνθα ἔθηκε καὶ ἐποίησε νῦν δέσποιναν τῆς πολυμήλου καὶ πολυκάρπου γῆς, ἥτοι τῆς κυρήνης, ὥστε οἰκεῖν τὴν τρίτην μοῖραν τῆς ἠπείρου, ἤγρουν τὴν λιβύην τὴν εὐήρατον καὶ ἐπιθυμητὴν καὶ ἐπέραστον, θάλλουσεν, ἥτοι παντοίοις ἀγαθοῖς εὐθηνουμένην. λέγεται γὰρ, εὐφροσάτην εἶναι τὴν περὶ κυρήνην γῆν, ὡς ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας φέρειν τοὺς καρπούς. ἀλωθεῖσα δὲ ποτε ὑπὸ περσῶν, αὐθις ὑπ' ἀλεξάνδρου ἐκτίσθη καὶ πεντάπολις ἐπωνομάσθη. λέγονται δὲ οἱ κυρηνάοι καὶ ἰατρικὴν ποτε εὐτυχεῖσαι:

[14.] Τὸ χ τέθεικεν, ὅτι τὴν λιβύην τρίτην εἶπε ῥίζαν τῆς γῆς διὰ τὸ διαορεῖν τὴν οἰκουμένην τινὰς εἰς ἀσίαν εὐρώπην καὶ λιβύην:

[15.] Τὸ θάλλοισαν δύναται καὶ πρὸς τὴν λιβύην νοεῖσθαι καὶ πρὸς τὴν κυρήνην τὴν ἠρωῖδα:

1) id. sign. in cod.   2) τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην in B Ro. (in B evanidis litteris); τὴν λη in GU.   3) cod. ἀλεξίδακον.   4) cod. φασιν (etiam U in Sch. Vet. φασιν).   5) i. e. ἀσύνδετος.

[16.] Ζητείται, διὰ τί ἐνταῦθα ἢ ἀφροδίτη εὐρίσκεται συμπροπέμπουσα τὸν ἀπόλλωνα καὶ ἐφαπτομένη τοῦ δίφρου. καὶ φαμεν, ὅτι ἢ διότι μετέρχεται τὰ γαμήλια ἔργα ἢ θεός, ἢ ὅτι, ὡς αὐτός φησι, κῆπος ἀφροδίτης ἢ λιβύη. ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ ἐπέραστον τῶν χωρίων. ξένον δὲ ἔφη τῇ κυρήνῃ τὸν ἀπόλλωνα διὰ τὸ νῦν πρώτως¹⁾ ἐπιδημηῆσαι ἐπ' αὐτήν. ἄγουσι δὲ τὸν θεὸν ἐκεῖ διὰ τιμῆς:

[19.] Ἐνέβαλε, φησίν, αὐτοῖς ἐρατὴν καὶ ἐπέραστον αἰδῶ ἐν ταῖς γλυκεραῖς εὐναῖς, τουτέστιν ἔρωτά τινα μετ' αἰδοῦς αὐτοῖς ἐνέβαλεν, ἀρμόζουσα καὶ ποιούσα καὶ τῷ θεῷ τῷ μιχθέντι καὶ τῇ κόρῃ τοῦ ὕψεως κοινὸν γάμον, ἥγουν συνάπτουσα αὐτοὺς κοινωνίᾳ γάμου:

[23.] Ἐψέος. διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[27.] Ὁ πίνδος ὄρος ἐστὶ τῆς περραιβίας, ἢ δὲ περραιβία²⁾ τετράπολις τῆς θετταλίας. τῆς κρεούσης δὲ νηΐδος καὶ πηνειοῦ ἱστορεῖ τὸν ὕψέα εἶναι:

[31.] Ὁ ὕψεύς, φησί, τὴν κυρήνῃν ἀνεθρέψατο. ἔσχε δὲ ταύτην τε ἐκ χλιδανώπης καὶ υἷον τὸν ἀλκαίαν:

[33.] Ἡ κυρήνῃ, φησίν, οὔτε τὰς παλιμπορεύτους ἐφίλησε τῶν ἱστῶν ὁδούς, ἥγουν ἱστοὺς ὑφαίνειν οὐκ ἠγάπησεν, οὔτε τὰς τῶν δεῖπνων τέρφεις, ἃς ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλας αἱ οἰκουροῦσαι γυναικες³⁾, φιλίας πρὸς ἀλλήλας κατασκευάζουσαι. παλιμβάμους δὲ λέγει τὰς ὁδοὺς τῶν ἱστῶν, ὅτι αἱ πρώτως⁴⁾ τὸν ἱστὸν ἱστῶσαι ὑφαντρία βαίνουσαι τε καὶ ἐρχόμεναι ἔμπροσθεν καὶ πάλιν εἰς τοῦπίσω ἀνακάμπτουσαι τοῦτον συνιστῶσιν. ἀπὸ μέρους δὲ τὴν ὄλῃν ὑφαντικὴν ἐδήλωσε. καὶ ὄμηρος⁵⁾ ἱστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν:

[42.] Τοῦτο βούλεται εἰπεῖν, ὡς, ἐπειδὴ πολὺν εἶχεν ἔρωτα τοῦ θηραῖν, παῦρον καὶ ὀλίγον ἀναλίσκουσα ἦν τὸν σύγκοιτον καὶ ὁμόκοιτον αὐτῇ γλυκὴν ὕπνον, δέποντα καὶ ἐπερχόμενον ἐπὶ τοῖς βλεφάροις πρὸς ἠῶ, τουτέστι πρὸς ὄρθρον, ἥγουν τὸν ἐωθινὸν γλυκὴν ὕπνον ὀλίγον ὕπνωττεν, ὡς καὶ πρὶν διαλάμψαι τὴν ἡμέραν εὐθύς

1) hoc, non πρώτον, Triel. scripsit, compendio. In Schol. Vet. est πρώτον. 2) cod. περραιβίας et περέβιοι; in Schol. Vet. U περραιβίας et περραιβία. Vide Thes. 3) si in Schol. Vet. (402, 25) pro οὔτε τῶν ἑταιρῶν scripseris μετὰ τῶν ἐτ. (est in U ἢ τῶν ἐτ.), Scholion illud planum est ac satis concinnum, ut ad τέρφεις non ἐφίλασεν sed aliam notionem magis propriam ut εἴλετο suppleri iubeat. Iam nihil inde praesidii petas ad emendationem Bergkii V. C. tuendam.

4) eodem compendio, ut supra. 5) Il. α', 31.

πρὸς τὴν θήραν ἐξέρχεσθαι. τοσοῦτον αὐτῆς ὁ τῆς θήρας κατεκράτησεν ἔρως, ὡς καὶ τὸν γλύκυν ἕπνον ὀλίγον προσίεσθαι:

[45.] Κατέλαβε, φησί, ποτὲ ὁ εὐρυφαρέτρας ἀπόλλων ὁ ἐκάεργος αὐτὴν τὴν κυρήνην παλαιούσαν καὶ μαχομένην λέοντι ὀμβρίμῳ καὶ ἰσχυρῷ ἄνευ ἐγχέων ἤρουν δόρατος καὶ ξιφῶν, καὶ θαυμάσας ἐκάλει καὶ τὸν χείρωνα κένταυρον ἐξελεθεῖν καὶ θαυμάσαι:

[55.] Τοῦ μόχθου, φησί, καὶ καμάτου τοῦ πρὸς τὴν πάλην ὑπερτέραν ἔχει τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν, οἶονεὶ οὐ κáμνει πρὸς τὸ καταπαλαῖσαι τὸν λέοντα, ἀλλ' οὐδὲ φόβῳ ἐχειμιάσθησαν αὐτῆς αἱ φρένες:

[58.] Οὐχ ὡς ἀγνοῶν ἀπόλλων ταῦτά φησιν, ἀλλ' ὡς θαυμάζων αὐτήν:

[61.] Γεύεται ἀλκᾶς ἀντὶ τοῦ ἄπτεται ἀπείρου ἀνδρείας, οἶον ἰσχυρά ἐστι. καὶ ὀμηρος¹⁾· γευσόμεθ' ἀλλήλων χαλκήρεσιν ἐργχείησιν:

[ib.] Ἔρα, φησὶν, ὅσια καὶ ὅσιόν ἐστι προσενεργεῖν αὐτῇ χεῖρα καὶ ἐκ τῆς κοίτης αὐτῆς ἠδεῖαν βοτάνην ἀποκείραι, ἀντὶ τοῦ δρέψασθαι τὴν παρθενίαν αὐτῆς. ὁ δὲ λόγος ἐρωτηματικὸς ἐστὶ παρ' ἀπόλλωνος ἐν ἠθιῇ²⁾ λεγόμενος. τὸ δὲ χ̄ σημεῖον τέθειται, ὅτι μεταφορικῶς εἴρηκε τὸ κείραι:

[ib.] Ὅσια δὲ τὰν χεῖρα γράφε· οὕτω γὰρ ἔχει πρὸς τὸ μέτρον οἰκείως. τὸ δὲ κλειτὰν οὐ καλόν:

[66.] χλιαρόν. ἀντὶ μιᾶς. [gl.]

[68.] Τῆς περὶ τὰς γυναῖκας σοφῆς πειθοῦς, φησὶν, ὃ ἄπολλον, κρυπαὶ εἰσι τῶν ἱερῶν συνοσιῶν αἱ κλειῖς· καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις ὁμοίως ἐστὶ τοῦτο· αἰδοῦνται γὰρ ἀμφοτέρω φανερωῶς περὶ ἀφροδισίων διαλέγεσθαι, τουτέστιν· οὐκ ἔθος ἐστὶν οὔτε θεοῖς οὔτ' ἀνθρώποις ἀναπτύσσειν καὶ φανεροῦν διὰ πειθοῦς τὰ περὶ συνοσίαις, ἀλλὰ κρύπτειν, ὡς ἐν κλεισί τισιν ἀσφαλιζομένους:

[73.] Αἰδοῦνται, φησὶν, ἀμφοτέρω φανερωῶς τυχεῖν τῆς εὐνῆς τῆς ἠδείας πρῶτον³⁾, τουτέστι τὸ τυχεῖν τῆς εὐνῆς πρῶτον φανερωῶς ἀδοῦνται. καὶ διὰ τοῦτο κρύπτουσι τὰ περὶ τούτου, ἵνα μὴ φανερόν ἐκ πρώτης ἐπιχειρήσεως τὸ πρᾶγμα γένηται· εἰ γὰρ καὶ μετὰ ταῦτα φανεροῦται, ἀλλὰ ἐν ἀρχῇ τοῦτο κρύπτειν σπουδάξουσιν:

1) Il. v, 258.

2) cf. Schol. Aristoph. Pl. 652. 885. al.

3) h. l. diserte πρῶτον, diverso

[77.] Ὁ λόγος ἠθικός· ἐμὲ ἐρωτᾷς, ᾧ δέσποτα ἄπολλον, πόθεν τῆς κυρήνης ἢ γενεὰ καὶ τίνες οἱ γονεῖς; ὅστις πάντων τῶν κατὰ τὸν βίον τὸ κύριον τέλος οἶδας καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ ὅσα ἐν τῇ ὕλῃ φύλλα ἀναφύει ἢ γῆ ἐν ἔαρι καὶ ὄσῃν ψάμαθον οἱ ἄνεμοι ταράσσουσιν:

[80.] Ὅ τις χρὴ γράφειν, ἴν' οἰκείον ἦ τῷ μέτρῳ. τὸ σημεῖον δέ, οἶμαι, ᾗ τέθειται, ἐπεὶ τὸ τέλος μόνον πάντων εἶπεν αὐτὸν εἰδέναι καὶ οὐχὶ καὶ τὴν ἀρχήν, πλὴν ἀπὸ τούτου ἀκείνο νοεῖν ἔδωκεν. ὁ γὰρ τὸ τέλος τινὸς εἰδῶς, εὐδηλον ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπίσταται:

[ib.] Σὺ πάντα, φησίν, ἐπίστασαι καὶ ὡς θεὸς προγινώσκεις τὸ μέλλον καὶ ὅπως ἄρα ἔσεται. εἰ δὲ χρὴ καμὲ ἀντιφερίζειν ἤγρουν ἐξισοῦσθαι σοὶ καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα, ἐρῶ. ἢ τὸ ἀντιφερίζειν ἀντὶ τοῦ ἐναντίου σου ἤγρουν ἐνώπιόν σου φέρεσθαι καὶ κατατολμᾶν λέγειν τι:

[89.] Ταύτη, φησίν, ἀφίχου πόσις εἰς τήνδε τὴν βῆσσαν, ἤγρουν τὸ ὄρος. ἢ ἴκειο καὶ ἔλθέ. καὶ μέλλεις ἐνεργεῖν καὶ κομίσει αὐτὴν διὰ τοῦ πόντου. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ὑπὲρ πόντου, πρὸς τὸν ἔξοχον κῆπον τοῦ διός, ἤγρουν τὴν λιβύην. διὸς δὲ κῆπον λέγει τὴν λιβύην διὰ τὸ πλησιάζειν τῇ αἰγύπτῳ, ἣν διὸς τέμενος οἱ ποιηταὶ φασιν. ἢ διὰ τὸ τὸν ἄμμωνα διὰ νομίζεσθαι. φησὶ γὰρ· ἄμμων, ὀλύμπου δέσποτα¹⁾, καὶ πάλιν διὸς ἐν ἄμμωνος θεμεθλοῖς²⁾. ἄμμωνι γὰρ ἢ λιβύη ἀνάκειται:

[90.] Οὐ χρὴ γράφειν ὑπερποντίου διός· οὐ γὰρ οἰκείον ἐστὶ τῷ μέτρῳ· ἀλλὰ ὑπὲρ πόντου, ἤγρουν ὑπεράνω τοῦ πόντου. οὕτω γὰρ καὶ πρὸς τὴν σύνταξιν ἄριστ' ἂν ἔχοι, καὶ πρὸς τὸν τοῦ μέτρου ῥυθμόν:

[93.] Ἀποικία ἐστὶν ἢ κυρήνη νησιωτῶν τινων θηραίων τῶν ἐκ λακεδαίμονος μετοικησάντων. θήρας γὰρ ἐκεῖνος ὁ στείλας εἰς αὐτὴν ἀποικίαν, λάκων ἀνέκαθεν ἦν. ἢ περὶ τούτων δὲ ἱστορία εἴρηται ἐνθα τὰ περὶ ἰάσονος διηγεῖται καὶ μηδείας³⁾:

[95.] Ταύτην, φησίν, ὑποδέξεται ἢ λιβύη ἐκεῖ ὅπου μέρος τῆς ἰδίας γῆς δωρήσεται ἐννομον, οὔτε φυτῶν ἀπεστερημένον⁴⁾ οὔτε ἔξω κυνηγεσίῳ, ὥστε συντελεῖν αὐτῷ εἰς τὴν θήραν καὶ εἰς πᾶν ὃ βούλεται ἕτερον:

[104.] Ἐν τῇ λιβύῃ, φησίν, ἢ κυρήνη τέξεται παῖδα, τουτέστι τὸν ἀρισταῖον,

1) in apographo meo invenio ἄμμων, ὀλύμπιε δ. Fr. hymn. 7. Schol. Vet. ἄμμων, ὀλύμπου δ.

2) Pyth. IV, 16 = 28.

3) ad Pyth. IV, 10. 19. 78. 88. apud Schneider. p. 21. 22.

4) cod. ἀπεστερημένην,

i. e. μερίδα s. αἶσαν.

ὄν ὁ ἐροῦντος ἀνελῶν καὶ λαβῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς οἴσει καὶ κομίσσει καὶ δώσει ταῖς ὄραις καὶ τῇ γῆ τρέφειν. δώσει δὲ αὐτὸν τῇ γῆ ὡς προμάμμη. ἡ κρέουσα γὰρ ἡ ὠκεανίς, γῆς παῖς οὖσα, ἔτεκε τὸν ὑψέα τὸν πατέρα κυρήνης, ἧς ὁ ἀρισταῖος:

[108.] θεῖσαι ἐν ἑαυταῖς. οὕτω τὸ αὐταῖς σύντασσε. [gl.]

[114.] Φασὶν ὡς πρὸ τοῦ γενέσθαι ἀρισταῖον τὰ πρόβατα οὐκ εἶχεν ὀπάνας, ἦτοι ἀκολούθους καὶ φύλακας. τοῦτον δὲ διὰ τὸ κτηνοτροφίαν καὶ κνηγεσίαν εὐρηκέναι ἀγρέα καὶ νόμιον ἄνόμαζον. φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τὴν ἐλαιουργίαν καὶ μέλιτοργίαν πρῶτος ἐπενόησεν ἀρισταῖος. τοῦτον καὶ τοῦ μέλιτος εὐρετὴν εἶναι λέγουσιν, ὃ δὴ τῆς ἀθανασίας δέκατον εἶδος ᾠήθησαν εἶναι:

[119.] Εἰπὼν ὅτι οἱ θεοὶ πάντα ἀνύουσι ταχέως ἂ βούλονται πράξει καὶ ὁδοὺς ἔχουσι βραχείας, ἐπήγαγεν ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ χείρων αὐτῷ διελέγετο, καὶ εἰς λιβύην αὐτὴν ἤγαγε, τὴν κυρήνην δηλονότι, καὶ συνῆλθεν αὐτῇ, τῆς τε ὁδοῦ τὸ τάχος καὶ τῆς πράξεως διὰ τούτων ἀμφοτέρων δηλώσας:

[ib.] ὠκεῖα δὲ πράξις γράφε, ἵνα τοῖς πρὸ αὐτῶν κάλοις οἰκείως ἔχη τὰ κῶλα ταῦτα. οἱ γὰρ πρὸς τὸ ὄδοι ὠκεῖαι γράφοντες πράξεις ἀγνοοῦσι τὰ μέτρα:

[132.] Ἰμερτὴν δόξαν τὴν ἐκ τῆς νίκης λέγει τιμῆν. πάντες γὰρ ἐπεθύμουν νικηταὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις γενέσθαι καὶ στεφανωθῆναι. τὸν γὰρ ἐκ σελίνων ἢ ἐλαίας στέφανον μυρίων χρυσίων καὶ λίθων τιμιώτερον ἦγον, καὶ σπουδῇ πᾶσιν ἦν γυμνάζεσθαι, ὥστ' ἀρίστους γεγονότας μὴ διαμαρτεῖν τῆς νίκης καὶ τῶν ἐπὶ ταύτῃ λαμπρῶν στεφάνων:

[137.] Οἱ μὲν φασιν, ὅτι ἰόλαος τεθνηκώς, ἐπειδὴ ἔμαθεν εὐρυσθέα ἐξαιτούμενον παρ' ἀθηναίων τοὺς ἡρακλείδας καὶ ἀπειλοῦντα πόλεμον εἰ μὴ δώσουσιν, ἠΰξατο ἀναβιῶναι, καὶ ἀναβίους ἀπέκτεινε τὸν εὐρυσθέα, συνταχθεὶς τοῖς¹⁾ περὶ τὸν ὕλλον καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμών, καὶ πάλιν τέθνηκεν. οἱ δὲ πρὸς τὸ πιθανώτερον ἔλκουσι τὴν ἱστορίαν, ὅτι γέροντων ὦν ἠΰξατο ἀνηβῆσαι καὶ τελέσας τὸν ἄθλον εὐθέςως ἐτελεῦτησεν:

[141.] Ἐκ τοῦ πρήθω τὸ καίω τὸ ἔπραθον γίνεται. ἐπακολουθεῖ γὰρ τοῖς φρονεθεῖσι καὶ τῷ θανάτῳ προσομιλήσασιν τὸ κανθῆναι κατὰ τὸ σύνηδες:

[145.] Ἀμφιτρώνα προσκαλεσάμενος ὁ ἠλεκτρῶν εἰς βοήθειαν, ὅτε ὁ πρὸς

1) etiam Schol. Vet. in U recte τοῖς (τὰς refertur ex G), ubi Bō. τά edidit.

ἱστορία
ὅπως ὁ
ἰόλαος
ἀπέκτει-
νεν εὐρυ-
σθέα:

ὅπως ἐν
θήβαις

ταφίους ἦν αὐτῷ πόλεμος, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἀλκμήνην τούτῳ κατεγγυᾶται. ὁ δὲ ἀμφιτρού-
κατὰ τινα τύχην [ἄκων]¹⁾ αὐτὸν ἀπέκτεινε, καὶ τὰς μυκήνας ἀφίει εἰς θήβας φυγῶν κησεν:
μετώκησεν:

[148.] Ἡ ἀλκμήνη, φησί, μιγείσα τῷ διῷ καὶ τῷ ἀμφιτρούωνι, ἔτεκεν ἐν μιᾷ
ᾠδῆνι, ἥτοι ἐν ἐνὶ τόκῳ, σθένος διδύμων υἱῶν κρατησίμαχον, ἥγρουν πολεμικωτάτην
δύναμιν, ἥτοι ἰσχυροτάτους υἱούς:

[151.] Τὸ κωφὸς εἶπεν, ἐπειδὴ ὁ μὴ ἀκηκοὼς περὶ τῶν προσόντων τινὶ καλῶν
οὐδὲ εἰπεῖν τι περὶ τούτου δύναται καὶ ἐπαινέσαι αὐτόν. [154.] ἐπιμέμνεται δὲ
γράφει, μὴ ἀεὶ μέμνεται. οὕτω γὰρ ἔχει τὸ κῶλον ὀρθῶς, οὐκ ἐκείνωσ:

[156.] Ὁ λόγος ἔοικε παρὰ τοῦ ὕμνουμένου λέγεσθαι πρὸς τὸν ἠρακλέα καὶ
ἰφικλέα. φησὶ γάρ· παθῶν ἐσθλόν τι καὶ ἀγαθὸν τέλειον καὶ πληρέστατον ἐπ' εὐχῆν,
ἥγρουν κατ' εὐχὴν ἐμήν, κωμάσομαι τούτους, ἥτοι ὕμνον προσάξω. ἢ κωμάσομαι λέγε
τέλειον ἐν τούτοις, ἥγρουν τελέως τούτους ὕμνήσω. θέλει δὲ εἰπεῖν ὅτι τετυχηκῶς τῆς
νίκης τῶν ἠρακλείων, κἀγὼ ἀντικωμάσομαι καὶ ὕμνήσω αὐτόν. νενίκηκε δὲ ἴσως καὶ
τὰ ἰολαία, καὶ διὰ τοῦτο κἀκείνου ἐμνημόνευσεν:

[158.] Εὐχεται ὁ ποιητὴς καὶ μετὰ χάριτός τινος γράφειν, ἥτοι χάριν τινα
καὶ ἠδονὴν ἔχειν τὰ αὐτοῦ ποιήματα, ὡς πᾶσιν εἶναι ἐπέραστα καὶ πᾶσι γενέσθαι φα-
νερά, ὥστε μὴ διαφθαρέντα λήθῃ παραδοθῆναι. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ κελαδεννὸν
ἐπίθεται ἐπέθηκε ταῖς χάρισιν, ὥστε ἐξηγηθῆναι παρ' αὐτῶν ταῦτα ἐν ἅπασιν καὶ μὴ
σιγῇ καλυφθῆναι. καὶ τὸ καθαρὸν εἴληπται αὐτῷ φέγγος, ὥστε δῆλα γενέσθαι καὶ μὴ
ἀφανεία τι καλυφθῆναι καὶ σκότῳ:

[162.] πόλιν τ' ἀνδ'.] τὴν κυρήνην. [gl.]

[163.] Ἀμύχανον εἶπε τὴν σιωπῆν, ἐπειδὴ οἱ νικηθέντες σιωπῆ καὶ ἀπορία
κατέχονται ἀμύχανοῦντες. τί δήποτε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας ἂν εἴποιεν, ὅτου χάριν
ἠτήθησαν; καὶ ἐτέρωθί πού φησι· νικώμενοι δ' ἀγρὸν ξίφ' ἀδέδενται²⁾:

[164.] Οὕνεκεν εἰ φίλος. διατοῦτο, φησὶν, εἴ τις τῶν ἀστῶν καὶ τῶν πο-
λιτῶν ὑπάρχει φίλος αὐτῷ, εἴ τις ἀντάει καὶ ἐναντίος ἥτοι ἐχθρός, μὴ κρυπτέτω καὶ
καλυπτέτω ἐν σιωπῇ ἀλλ' ἐπαινείτω καὶ κηρυττέτω αὐτόν, μὴ βλάπτων καὶ ἀθετῶν

1) ἄκων a m. sec. insertum.

2) fr. inc. 156 (253); plenius Schol. Vet. ad Ol. VIII, 92

et apud Plut. de cap. ex inim. util. VI. p. 327 Reisk.

καὶ ἀτιμάζων τὸν λόγον τοῦ ἁλίου γέροντος, ἦτοι τοῦ νηρέως τοῦ θαλασσίου θεοῦ. ἐκεῖνος γὰρ ἔννεπε καὶ ἔλεγεν αἰνεῖν καὶ ἐπαινεῖν οὐ μόνον τὸν φίλον δηλονότι ἀλλὰ καὶ τὸν ἐχθρὸν καλὰ ῥέζοντα καὶ πράττοντα. ἐπαινεῖν δὲ οὐχ ἀπλῶς, ἦτοι ῥαθυμῶς καὶ ἀφελῶς, ἀλλὰ σὺν παντὶ θυμῷ καὶ προθυμίᾳ πάσῃ, καὶ δίκη ἦτοι δικαιοσύνη. δίκαιον γὰρ ἔστι πάντα τὸν καλὸν τι πράττοντα ἐπαινεῖν, κἂν ἐχθρὸς εἴη¹⁾:

[172.] Πλεῖστα νικήσαντα. καὶ σέ, φησίν, ὃ τελεσικράτες, εἶδον νικήσαντα πλεῖστα ἦρουν πολλάκις ἐν ταῖς ὠρίαις τελεταῖς τῆς παλλάδος, ἦτοι ἐν ταῖς κατὰ καιρὸν ὠρισμένον γινομέναις ἐορταῖς αὐτῆς²⁾, ἦτοι εἰς τὰ παναθηναῖα, καὶ ὡς καὶ ὅτι ἠύχοντο αἱ παρθενικαί, ἦρουν αἱ παρθένοι, ἄφωνοι, τουτέστιν ἄνευ φωνῆς ἦτοι καθ' ἑαυτάς, οὐ γὰρ ἐξηκούετο αὐτῶν ἡ φωνή, ἐκάστη λέγω ἠύχετο, ἔμμεν καὶ εἶναι σε πόσιν καὶ ἄνδρα αὐτῆς ἢ υἱόν. οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς παναθηναίοις ὀρῶσαί σε αἱ γυναῖκες νικῶντα ταῦτα ἠύχοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν Ὀλυμπίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι τῆς βαθυκόλπου καὶ πλατείας γῆς, καὶ ἐν πᾶσιν ἀπλῶς ταῖς ἐν ἐκάστη πόλει ἐπιχωρίοις ἀγῶσιν. εἰπὼν δὲ ἡ υἱόν, ἔδωκε νοεῖν, ὡς οὐ μόνον αἱ παρθένοι ἠύχοντο εἶναι αὐτῶν ἄνδρα τὸν τελεσικράτην, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ γυναῖκες αἱ ἄνδρας ἔχουσαι ἠύχοντο εἶναι τοῦτον υἱὸν αὐτῶν. οὐ γὰρ αἱ παρθένοι ἠύχοντο τοῦτον εἶναι αὐταῖς υἱόν, μήπω πεῖραν ἐσχηκυῖαι ἀνδρῶν:

[ib.] Εἰ σοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν τὴν σύνταξιν ἣν εἵπομεν, ἔστω ταῦθ' οὕτως· εἰ δὲ βούλει, σύναπτε τὰ παρόντα ἔπη τοῖς ἄνω, οὕτως· εἶδόν σε νικήσαντα πλεῖστα ἐν ταῖς ὠρίαις τελεταῖς τῆς παλλάδος καὶ ἐν Ὀλυμπίοις καὶ ἐν τοῖς ἄθλοις τῆς βαθυκόλπου γῆς καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιχωρίοις καὶ ὅτι ἠύχοντο αἱ παρθένοι ἄφωνοι ἐκάστη, εἶναι σε πόσιν φίλτατον αὐτῆς, ἢ υἱόν:

[179.] Ἐμέ, φησίν, ἀκειόμενον καὶ θεραπεύοντα τὴν δίψαν τῶν ῥῶδων τις πρόσσει καὶ ἀπαιτεῖ ἕτερον χρέος, ἐρεῖραι καὶ ἀνυψῶσαι καὶ ἀνακαλέσασθαι πάλιν καὶ τὴν δόξαν τῶν παλαιῶν σῶν προγόνων, τουτέστιν, ἐπεὶ αἱ ῥῶδαί τρόπον δὴ τινα δίψαν εἶχον ἀνυμνησαί σε τὸν νικητὴν καὶ ἤδη θεραπείαν ἔσχον τῆς δίψης ὑπ' ἐμοῦ, ἐξείργασται γὰρ μοι ὁ περὶ σου ὕμνος, τίς ἀπαιτεῖ με καὶ τῶν σῶν μνησθῆναι προγόνων καὶ τὴν ἐκείνων δόξαν αὐθις ἀνακαλέσασθαι; ὄφειλε γοῦν εἰπεῖν, οὐδεὶς, ἀλλ' ἐγὼ ἐκῶν τούτων ἐπιμνησθήσομαι· ὁ δέ, τοῦτ' ἀφείς, εὐθύς τὰ περὶ ἐκείνων διηγείται. καὶ

1) ita cod. pro ἦ, ut ad Pyth. XII, 25 ἰν' εἴη pro ἰν' ἦ. 2) cod. αὐτοῦ.

οὕτω μὲν τὸ τις ἀορίστως νοεῖται· εἰ δὲ βούλει, καὶ ὀρισμένως τοῦτ' εἰπέ, οὕτως· ἐμὲ δὲ ἀκείόμενον καὶ θεραπεύοντα τὴν δόξαν τῶν ῥηδῶν ἀπαιτεῖ τις χροῆς, ἐγείρωι πάλιν τὴν δόξαν τῶν σῶν προγόνων, ὡς ἂν εἰ ἔλεγέ τις τῶν προσηκόντων ἐκείνους, ἢ χάρις τις ἦν ἔσχον ἐξ ἐκείνων:

[185.] ἔς πόλιν γράφε διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[ib.] Ἰρασα πόλις λιβύης, ἣν ᾤκει ἀνταῖος, οὐχ ὁ ὑπὸ ἠρακλέους ἀναιρεθεῖς· ἐκείνος γὰρ διαλλάσσει τῷ χρόνῳ· ἀλλ' ἕτερος, ὃς τὴν θυγατέρα ἀλκιδά τοῖς μνηστευομένοις προὔθηκεν ἄθλον δρόμον τῷ φθάσαντι λαβεῖν κελεύσας, ὅμοιον τι ποιήσας τῷ δαναῶ· κἀκείνος γὰρ τὰς θυγατέρας εἰς δρόμον προὔθηκε. τὴν δὲ κόρην ταύτην τῶν τελεσικράτους τις πρόγονος ἀλεξίδαμος μνηστευσάμενος καὶ νικήσας τὸν δρόμον ἔργηκεν:

[183.] Ἡ σύνταξις· οἴοι καὶ ὅποιοι ἔβαν καὶ ἦλθον εἰς τὴν Ἰρασαν πόλιν τοῦ ἀνταίου περὶ τῆς γυναικὸς τῆς λιβύσσης, μνηστῆρες λέγω, ἔβησαν εἰς τὴν καλλίκομον κόρην τὴν ἀγαλλέα καὶ ἔνδοξον πάνν, ἦντινα πολλοὶ λίαν ἀριστῆες ἄνδρες σύγγονοι καὶ συγγενεῖς ἦτον λαβεῖν καὶ πολλοὶ ξένοι, ἐπεὶ θανμαστὸν εἶχεν εἶδος. τὸ οἴοι δὲ ὅμοιον ἔστι τῷ παρ' αἰσχύλῳ¹⁾· οἶος ἀμίστρως ἦδ' ἀρταφρένης. εὐρήσεις δὲ τὸν λόγον ἐκεῖ:

[194.] Ἄλλως ἀρξάμενος, ἄλλως τὸν λόγον ἐσχημάτισεν. εἰπὼν γὰρ ὁ πατήρ δὲ ἦγον ὁ ἀνταῖος φυτεύων καὶ κατασκευάζων τῇ θυγατρὶ τὸν γάμον κλεινότερον καὶ ἔνδοξότερον, τὸ καὶ τὸ πεποίηκεν, ὁ δὲ, σχηματίσας τὸν λόγον, προτίθησι τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τῶν παίδων τοῦ δαναοῦ, εἶτα ἐπάγει καὶ ὅτι οὕτω καὶ οὗτος πεποίηκεν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ:

[200.] Ζητεῖται, διατί, πενήκοντα οὐσῶν τῶν θυγατέρων δαναοῦ, μὴ οὗτος εἶπε. καὶ ρητέον ὅτι ἀμνμώνη μὲν προδιαφθαρεῖσα ἦν ποσειδῶνι, ὑπερμνήστρα δὲ ἐρασθεῖσα λυγκέως οὐκ ἀπέκτεινε τοῦτον. αἱ δὲ ἄλλαι, πεισθεῖσαι τῷ πατρὶ φῶ βουλήματι, ἀνείλον τούς ἀγύπτου παῖδας:

[ib.] Ἔστησεν αὐτήν, φησί, πρὸς τῇ ἐσχάτῃ γραμμῇ τοῦ δρόμου, τοῦτο ἄκρον καὶ τέλος εἶναι διαταξάμενος. ἐχάρασσον δὲ γραμμὴν τινα, ἣν ἀρχὴν καὶ τέλος εἶχον οἱ ἀγωνιζόμενοι. ὅθεν καὶ παροιμία· μὴ κίνει γραμμὴν. ἐν μέσοις δὲ

αὐτῶν εἶπεν, ὅτι, ὃς ἂν πρῶτος πηδήσας τῶν πέπλων αὐτῆς ἐφάβηται, ἐκεῖνος αὐτὴν ἀπαγέσθω:

[215.] Τὸ ἔφυγεν οὐ κυρίως εἴρηται· οὐ γὰρ ἐδίωκέ τις αὐτόν. ἀλλὰ τὸ τάχος βούλεται παραστῆσαι, παρόσον οἱ διωκόμενοι ἐπιτείνουσι τὸν δρόμον:

[218.] ἤγρουν ἐπ' αὐτὸν ἔρριπτον φύλλα καὶ ἄνθη καὶ στεφάνους ἐκ τῶν κλάδων. [gl.]

[220.] — πρότερον — ἤγρουν πολλοὺς καὶ ἄλλους ἀγῶνας ἐνίκησεν. [gl.]

[1b.] Διὰ τὸ ταχὺ τῆς νίκης καὶ ὅτι δρόμου ἦν ἡ νίκη, ἐν ᾧ περὶ ταχυτήτος ποδῶν ἀγωνίζονται, πολλὰ πτερά νίκης καὶ πρότερον αὐτὸν λέγει δέξασθαι, ἤγρουν πολλοὺς καὶ ἄλλους ἀγῶνας νικήσαι. πτερά δὲ νίκης περιφραστικῶς ἡ νίκη, ἐπεὶ οἶον ἐπτερωμένους τοὺς νικητὰς καὶ ἐπηρμένους ποιεῖ:

[Pyth. X.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων.

τὸ προοίμιον ἀπὸ τῆς πάτριδος τοῦ νικητοῦ:

Ἦν μὲν τὸ γένος ὁ προκείμενος νικηφόρος Θεσσαλός, πόλεως δὲ πελιναίου¹⁾. ἐνίκησε δὲ τὴν κῆ²⁾ πυθιάδα, ἐνίκησε δὲ καὶ τὴν οβ' καὶ ογ' ὀλυμπιάδα. τὴν δὲ λακεδαίμονα νῦν παρέλαβεν, ὡς αὐτὸς δηλοῖ, ὅτι ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη ὑπὸ τῶν ἡρακλειδῶν ἐβασιλεύοντο. ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐνίκησε καὶ στάδιον, οὗ οὐκ ἐμνήσθη, ἴσως τοῦ διαύλου μόνον μισθὸν λαβών. φησὶ γοῦν· ᾧ ὀλβία καὶ εὐδαιμονεστάτη λακεδαίμων καὶ ᾧ μακαρία Θεσσαλία· ἐν γὰρ ἀμφοτέροις ἐξ ἑνὸς πατρὸς τοῦ γενναίου ἡρακλέους τὸ γένος βασιλεύει. τί κομπῶ καὶ πολυλογῶ παρὰ καιρόν;

[8.] Ἀλεῦα τε παῖδες. ἢ καθόλου οἱ Θετταλοὶ ἀπὸ ἀλεῦα τοῦ βασιλεύοντος αὐτῶν, ὡς καὶ σισυφίδαο οἱ κορίνθιοι ἀπὸ σισύφου. ἢ ἀλεῦα παῖδες οἱ ὄντες ἑταῖροι τῷ ἱπποκλεῖ. λέγει δὲ ὅτι ἡ πυθῶ καὶ τὸ πελιναιῶν καὶ τοῦ ἀλεῦα οἱ παῖδες προσκαλοῦνται με ὑμῆσαι τὸν νικητὴν, θέλοντες ἀγαγεῖν καὶ κομίσαι τῷ ἱπποκλεῖ τὴν ἐγκωμιστικὴν τῶν χορευτῶν φωνήν, ἣτις ἐνδοξον τοῦτον ποιήσει καὶ ἐξάκουστον. γεύεται γάρ, φησί, τῶν ἄθλων, τουτέστι, νῦν πρῶτον εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθε καὶ ἐν τῷ στρατῷ τῶν ἀμφικτυόνων καὶ περιοίκων ὁ παρναύσιος μυχὸς ἦτοι ἡ πυθῶ ὑπατον καὶ ἔξοχον αὐτὸν τῶν διαυλοδρόμων παίδων ἀνηγόρευσεν:

1) in Schol. Vet. B πενναίου, U πελλιναιίου.
γαν, in U κβ'. Literae H et B ad permutandum faciles.

2) Schol. Vet. in Ro. [B] εἰκοστὴν δευτέ-

[15.] *ιδίως τοῦτο λέγει, καὶ ἐπιφωνεῖ τὸν θεὸν ὡς ἔφορον τοῦ ἀγῶνος.* [gl.]

[19.] *ἤγρουν κατὰ τὸ ἐκ γένους ἔμφυτον.* [gl.]

[21.] *ἡ νίκη ἢ ἐν ὀλυμπία ἐποίησεν αὐτὸν νικῆσαι ἐν ὄπλοις.* [gl.]

[ib.] *Ἡ ὀλυμπιονίκη, φησί, τοντέστιν ἡ νίκη ἢ ἐν ὀλυμπία γενομένη, ἐνέθηκεν αὐτὸν δις ἐν τοῖς πολεμαδόχοις ὄπλοις τοῦ ἄρεος, ἤγρουν ὀπλιτοδρομὸν ὄντα, δις ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἀγῶνι ἐποίησε νικῆσαι. καὶ ὁ ἀγὼν ὁ ὑπὸ τὴν βαθυλείμωνα πέτραν τῆς κίρκας, ἤγρουν ὁ πυθικὸς ἀγὼν, ἔθηκεν ἀπὸ κοινοῦ τὸν φρικίαν, τὸν πατέρα τοῦ ἱπποκλέους, κρατησίποδα, ἦτοι νικῆσαι τοῖς ποσὶν ἐποίησε. βούλεται δὲ δεῖξαι αὐτὸν καὶ ὀλυμπιονίκην καὶ πυθιονίκην. διὸ καὶ ἄνω εἴρηκεν ὡς τοῖς ἴχνεσιν ἐμβέβηκε τοῦ πατρὸς, ἀπὸ τῶν ἴχνῶν δηλώσας ὡςδρομεὺς ἦν καὶ οὗτος ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ· πλὴν ἐκεῖνος μὲν ὀπλιτοδρόμος νενίκηκεν, οὗτος δὲ διαυλοδρόμος:*

[29.] *Ἐμοὶ δοκεῖ, πολλῶν καὶ ἄλλων τερπνῶν ὄντων ἐν τῇ ἐλλάδι, ταῦτα μόνα λέγειν τὸν ποιητὴν τερπνά, τὴν ἐκ τῶν ἀγῶνων νίκην καὶ τὸν ἐπὶ ταύτῃ ὕμνον, ἢ, εἰ βούλει γε, καὶ τὸν στέφανον· πλείστη γὰρ ἦν αὐτοῖς τοῖς ἔλλησι, φημί, σπουδὴ νικητᾶς τε γενέσθαι καὶ στέφανον ἐν τῇ κεφαλῇ δέξασθαι καὶ ὕμνοις ἀνακηρυχθῆναι:*

[32.] *Ἐπειδὴ πάθος ψυχῆς ὁ φθόνος ἐστὶ καὶ νόσος αἰσχίστη, διατοῦτο λέγει· εἴη ὁ θεὸς ἀπήμων καὶ ἀβλαβῆς κατὰ τὴν ψυχὴν, ἤγρουν, μὴ τοιοῦτον πάθος ὁ θεὸς ἐν τῇ ψυχῇ δέξαιτο, ὡς φθόνῳ δοκεῖν μετατρέπειν τὰ προσόντα τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθὰ. ἐκεῖνος δὲ ἐστὶν εὐδαίμων, φησί, καὶ ὕμνητὸς τοῖς σοφοῖς, ἤγρουν ἐκεῖνον ὕμνοῦσιν οἱ σοφοί, ὃς κρατήσας καὶ νικήσας ἐν χερσὶν ἢ ἐν ἀρετῇ ποδῶν, ἦτοι ἐν πάλῃ καὶ δρόμῳ, ἔλη καὶ λάβη τὰ μέγιστα τῶν ἄθλων, ἤγρουν τῶν ἀγῶνων ἢ τῶν βραβείων, ἐν τόλμῃ καὶ θρασύτητι καὶ σθένει καὶ ἰσχύϊ. ἀμφοτέρω δὲ τέθεικεν, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς καὶ ἀνδρείος δεῖται καὶ τόλμης. δειλίας γὰρ οὔσης ἐν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ, οὐδὲν τῆς ἀνδρείας ὄφελος. ταῦτα δὲ διαμέσου εἴρηται, τὰ δὲ ἐξῆς τοῖς ἄνω συνάπτεται, ἐν οἷς περὶ τοῦ νικητοῦ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔλεγεν. οὐ γὰρ τὸν κρατήσαντα τῶν μεγίστων ἄθλων εὔχεται καὶ τὸν υἷον ἰδεῖν τὸν νεώτερον τυχεῖν στεφάνων πυθίων, ἀλλὰ περὶ τῶν νῦν ἐπαινουμένων ταῦτα φησι. καὶ τὰ ἐξῆς δὲ περὶ τούτων ἐστὶν εἰρημένα. λέγει γὰρ ὅτι ὁ μὲν χάλκεος οὐρανός, ἤγρουν ὁ ἰσχυρὸς, οὐ γενήσεται τῷ τοιοῦτῳ ἐπιβατός, τοντέστιν, οὐκ ἂν δυνηθεῖ εἰς οὐρανούς ἀνελθεῖν καὶ τοῖς θεοῖς συγγενέσθαι. γένοιτο δὲ*

ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς τὸν ἔσχατον πλοῦν τῶν ἀγαθῶν ὧν μετέχει τὸ τῶν¹⁾ βροτῶν ἔθνος, ἦγγου εἰς τὸ ἀκρότατον ἀφίχθαι τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν:

[46.] Οὔτε ἐν ναυσί, φησίν, οὔτε πεζὸς ἰὼν καὶ πορευόμενος εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ὑπερβορέων, τουτέστιν εἰς τοὺς ὑπερβορέους, εὖροις ἂν θαυμαστὴν ὁδόν. ἦγγου εἰ διὰ τούτων ἔλθῃς, οὐκ ἂν εἴῃ θαυμαστόν· πολλοὶ γὰρ ἂν τοῦτο δυνήθειεν. εἰ δ' ἐνταῦθα τυγχάνων, τὰ ἐκεῖ γινώσκεις γινόμενα, ὡς ἐγὼ νῦν περὶ τούτων διεξιμι, τοῦτ' ἂν εἴῃ θαύματος ἄξιον. τὸ γὰρ διηγείσθαι τινα ἂ οὐκ αὐτὸς τεθείται, ἄλλων δὲ ἰδόντων καὶ διηγουμένων ἀκήκοε, τοῦτ' ἔστι θαυμαστόν. ἀγῶνα δὲ ὑπερβορέων οἱ μὲν τὸ ἄθροισμα λέγουσιν, ἐγὼ δὲ φημι τοῦτ' εἰρηκέναι ὡς ἀγῶνός τινος κάκει τελουμένου τῷ ἀπόλλωνι, εἰ καὶ μὴ δήλον τοῦτο πεποίηκεν. ἔθος γὰρ τούτῳ βραχυλογεῖν καὶ λέξει μιᾷ ὅλην αἰνίττεσθαι ἱστορίαν. ἐπειδὴ γὰρ τοιαύτην ἐτέλουν ἀπόλλωνι ἑορτήν, εἰκὸς ἔστι καὶ ἀγῶνά τινα τούτῳ τελεῖν:

[51.] Κλειτὰς ὄνων. τὸ σημεῖον τίθησι συνήθως χ̄, ὅτι οἱ ὑπερβόρειοι ὄνους θύουσι τῷ ἀπόλλωνι. ὡς καὶ καλλίμαχος²⁾. τέρπονσι[v] λιπαραὶ φοῖβον ὄνοσφαγίαι. δίδυμος δὲ φησι· ταῦτα μετὰ τοῦ γελοίου καὶ ἄσεμνά ἐστι. τίνα γὰρ ἂν λόγον ἔχοι ἦδυσθαι τὸν ἀπόλλωνα τοῖς ὀρθιάζουσι ζώοις;

[55.] Ἦδεταί, φησίν, ὁ ἀπόλλων ὀρῶν τὴν ἀναίρεσιν τῶν ζώων. ὕβριν δὲ τὴν ἀναίρεσιν φησι διὰ τὰ σκιρτήματα ἃ ἐν τῇ σφαγῇ ποιοῦσιν οἱ ὄνοι. κνώδαλα δὲ κυρίως μὲν τὰ θαλάττια ζῶα, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰ χερσαῖα:

[56.] Ἐγὼ ὀρθίων³⁾ κνωδάλων φημι τῶν ἀπλῶν καὶ ἀκάκων ὄνων. ἀφελῆ γὰρ τὰ ζῶα ταῦτα καὶ ἄκακα, μαστιγούμενά τε καὶ ἀχθοφορεῖν ἀναγκαζόμενα. εἰ δὲ μὴ ἀνάξιόν εἴῃ τοῦ ποιητοῦ τὸ ὀρθησόμενον ἢ μᾶλλον εἰ ἀστερευόμενος τοῦτο εἴρηκεν⁴⁾, ὀρθίαν ὕβριν φημι τὸ σπερματογόνον τῶν ζώων μόριον, διὰ τὸ συνεχῶς ὀρθιάζειν· λάγγον γὰρ τὸ ζῶον μάλιστα. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ γελᾶ προσέθηκεν ἀντὶ τοῦ μειδιᾶ, ὀρῶν αὐτοὺς ἐπὶ σφαγῆν ἐλκομένους καὶ ἴσως τὸ μόριον ὀρθιάζοντας:

[65.] Μόχθου, φησί, καὶ μάχης μακράν εἰσι, τὴν παρὰ τὸ μὴ πράσσειν τὸ δίκαιον ἐκφεύγοντες μέμψιν, οἷονεὶ οὐκ ἄδिका πράττοντες μέμψιν ὑφίστανται⁵⁾ παρὰ τῶν θεῶν:

1) τῶν insertum postea.

2) ex Schol. Vet. (fr. 188.)

3) in textu est ὀρθίαν cum

gl. [ὀρθί]ον, et supra hoc τῶν σκιρτώντων. τῶν ἀπλῶν καὶ ἀκάκων. Voluit igitur Tricl. ὀρθίαν legere.

4) in apogr. meo est εἴρηκει.

5) Schol. Vet. in B ὑφίσταντο.

[72.] Ἡ ἱστορία ἐστὶ τοιαύτη. ὅτε ὁ ἀκρίσιος ἀποκνήσασαν τὴν δανάην τὸν ἱστορία
περσέα λάθρα ἤσθετο, τότε ἐνείρξας αὐτὴν εἰς κιβωτὸν μετὰ τοῦ παιδός, καθῆκεν εἰς ^{ὅπως περ-} σέως τὴν
τὸ πέλαγος. καὶ προσηρέχθη ἢ κιβωτὸς σερίφω τῇ νήσῳ, ἣς πολυδέκτης ἐβασίλευε. ^{τῆς γορ-} γόνος
καὶ ποτε ἀνδρωθέντος αὐτοῦ καὶ ἐστιωμένου παρὰ τῷ πολυδέκτη, ἐτέρων ἕτερα εἰς- ^{ἀπέτεμε} κεφαλῆν;
φερόντων εἰς ἔρανον, αὐτοῦ μὴ ἔχοντός τι εἰσενεγκεῖν ὑποσχομένου δὲ τὴν τῆς γορ-
γόνος κομίσει κεφαλῆν, πολυδέκτης ἐρῶν τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ βουλόμενος τοῦτον
ἐκποδῶν ποιήσασθαι καὶ τοῦ σκοποῦ τυχεῖν, εὐκαιρον λαβῶν πρόφασιν, τὴν ὑπό-
σχεσιν ἀπήτει πληρῶσαι καὶ τῆς νήσου ἐξήλαυνεν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τὴν κεφαλῆν
τῆς γοργόνος ἀποτεμῶν, εἰσήνεγκεν εἰς τὸν ἔρανον, καὶ πάντας ἀπελίθωσε τοὺς ἐν
τῷ συμποσίῳ καὶ αὐτὸν τὸν πολυδέκτην. πῶς δὲ εἰς ὑπερβορέους ἦλθεν ὁ περσεύς;
ἐπεὶ τὰς γοργόνας τινὲς φασὶν ἐν τοῖς αἰθιοπικοῖς εἶναι μέρεσιν, ἃ πρὸς ἀνατολὴν καὶ
μεσημβριαν εἰσίν, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν περάτων λιβύης, ἃ πρὸς δύσιν εἰσίν· ὅτι δὲ αἱ γορ-
γόνες οὐκ εἰσι πρὸς ἄρκτους, δῆλον· οὐδεὶς γὰρ ἰστόρησεν:

[74.] αἰσχύλος¹⁾. δρακοντόμαλλοι γοργόνες βροτοστρυγεῖς. [gl.]

[76.] Ἐμοί, φησίν, οὐδὲν τῶν ὑπὸ θεῶν γινομένων φαίνεται εἶναι ποτε ἄπι-
στον, ὥστε θαυμάσαι. οἱ γὰρ ἀπιστοῦντες, οὗτοι θαυμάζουσιν, πῶς τόδε τὸ παρά-
δοξον γέγονεν· ἐγὼ δέ, πιστεύων πάντα τοὺς θεοὺς δύνασθαι, οὐ θαυμάζω:

[79.] Ἐπιτιμᾶ ἑαυτῷ ὁ πίνδαρος ὡς πολλῇ χρησαμένῳ τῇ παρεκβάσει, καὶ τρο-
πικῶς ποιεῖται²⁾ τὸν λόγον ὡς ἐπὶ νεῶς· παῦσον τὴν κώπην, ταχέως δὲ καὶ τὴν ἄγ-
κυραν ἔλκυσσον ἐν τῇ γῆ ἀπὸ τῆς πρῶρας, οὐσαν δηλονότι τὴν ἄγκυραν ἀλέξημα καὶ
βοήθημα τῆς χοιράδος πέτρας, ἣτοι φυλάττουσαν τὴν ναῦν τῆς βλάβης τῆς χοιράδος
πέτρας. χοιράδες δὲ πέτραι λέγονται αἱ ὑφαλοι, ἐφ' ὧν καχλάζει τὸ κύμα καὶ λαν-
θάνειν αὐτὰς παρασκευάζει, εἰς ἃς αἱ νῆες συμπίπτουσαι³⁾ συντριβονται. τὸ δὲ πρῶ-
ραθεν, ὅτι ἐκ τῆς πρῶρας καθίενται αἱ ἄγκυραι εἰς τὴν θάλασσαν:

[81.] τῆς ὑφάλου· τῆς τραχείας . . . τὴν οὐσαν βοήθειαν. [gl.]

[83.] ἐκείνη γὰρ ἄλλοτε ἐπ' ἄλλο ἄνθος μεταπηδᾷ. [gl.]

1) Prom. 800.

2) ita apogr. meum; in Schol. Vet. est προάγεται, ubi Ὑ προσάγεται habet.

3) ἐπίπτουσαι?

[84.] εὐθύνει. μεταφέρει. [gl.]

[85.] Ἐλπίζω δέ, φησί, τῶν ἐφυραίων τῶν περὶ τὸν πηνεῖδον ποταμὸν τὴν ἐμὴν ἠδεῖαν φωνὴν ἀδόντων, ἔτι καὶ πλέον τὸν ἱπποκλέα ἔνεκεν τῶν στεφάνων σὺν ταῖς ῥάδαις θαυμαστὸν καὶ ἐπίδοξον θήσειεν ἐν τοῖς ὀμήλιξι καὶ ἐν τοῖς πρεσβυτέροις ἀνδράσι, καὶ ταῖς νεωτέροις παρθένοις μέλημα καὶ φροντίδα καὶ μέριμναν. φατορία δὲ παρὰ τοῖς θετταλοῖς ἢ τῶν ἐφυραίων. οἱ δὲ τοὺς κρανωσίους ἤκουσαν. ἢ γὰρ κρανὼν τοπρότερον ἐφυρα ἐκαλεῖτο, ὕστερον δὲ μετωνομάσθη κρανῶν ἀπὸ τινος αὐτῆς βασιλευσάντος κρανωῶνος καὶ ἀναιρεθέντος ὑπὸ οἰνομάου μνηστευομένου τὴν ἱπποδάμειαν. εἰς τιμὴν τοίνυν τούτου κρανωῶνα τὴν ἐφυραν ὠνόμασαν:

[95.] Τυχῶν δέ, φησίν, ἕκαστος τούτων τῶν πραγμάτων ἃ ὀρούει, ἦτοι εἰς ἃ τὴν ὀρμὴν ἔχει καὶ ὧν κινήθεις ἐρασθῆθι δηλονότι, σχοίη ἂν ἀρπαλέαν καὶ ταχεῖαν τὴν παραπόδας φροντίδα καὶ μέριμναν, ἦτοι τὴν μεταταῦτα. ὁ γὰρ τυχῶν οὐκ ἐπιθυμεῖ ἀγαθοῦ καὶ ἕτερον παραπόδας τοιοῦτον ἀφίξασθαι φροντίζει. τὰ δὲ εἰς ἐνιαυτὸν ἐλευσόμενα, ἦτοι τὰ μετὰ πολλὴν χρόνον, ἄδηλόν ἐστι καὶ ἀδύνατον προνοῆσαι. τοῦτο δὲ εἶρηκε διὰ τὸ μετὰ τὴν νίκην εὐθύς καὶ τὸν ὕμνον ἐπιφημισθῆναι τῷ νικητῇ. ἢ τὴν προὐποδῶν, τουτέστι τὴν ὠσανεὶ ἀναχειρίας οὔσαν:

[99.] Ὁ θῶραξ εἰς ἣν τῶν ἀλευάδων, ἑταῖρος τοῦ νικηφόρου, ὃς καὶ ἠξίωσε τὸν ποιητὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ ἑταίρου συντάξαι τὸν ἐπινίκιον. φησὶ γοῦν· θαρρῶ τῇ προσηγεῖ φιλίᾳ τοῦ θῶρακος, ὡς οὐκ ἂν ἀποτύχοιμι μισθοῦ. τοῦτο γὰρ ὑπονοεῖν δίδωσιν ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν πέποιθα. ὃς τὴν ἐμὴν ἐπιθυμῶν χάριν, τοῦτο τὸ τῶν μυσῶν τέθριππον ἄρμα ἔξευξε, λέγω¹⁾ δὲ τὸν ὕμνον, ἄγων ἐμὲ εἰς τοῦτο φιλῶν φιλοῦντα καὶ ἀρόμενος προθυμῶς. χάριν δὲ ἔφησεν ἐμὴν ἢ ἣν κατεσκεύαζεν ἀπὸ τοῦ μισθοῦ χάριν, ἢ ὃν ἐμελλεν ἔξειν ἔπαινον, τὸν ὕμνον συνθεῖς· ἢ ἐμὴν χάριν εἰποις τὸν μετὰ χάριτος καὶ τεχνικῆς ἐπιστήμης γενησόμενον ὕμνον. ἄρμα δὲ περὶδων τέτρωρον τὸν ὕμνον λέγει μεταφορικῶς, οὐ μόνον διὰ τὸ ὑψηλὸν τινα καὶ μετέωρον εἶναι· τοιοῦτον γὰρ ὁ ἔμμετρος λόγος, διατοῦτο γὰρ καὶ τὸν ἐκτὸς μέτρον λόγον πεζὸν ὀνομάζουσιν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εἰς μέγιστον ὕψος τῆς ποιήσεως τοῦτον ἀφίχθαι, ὥσπερ οἱ ἔφ' ἄρματος βαίνοντες:

1) Schol. Vet. λέγει.

[105.] Ὡσπερ, φησί, τῷ ἀπόπειραν καὶ δοκιμὴν ποιουμένῳ ὁ χρυσὸς ἐν τῇ βασάνῳ διαπρέπει καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἀνθηρὸν τῆς ὕλης δεικνύσιν, οὕτω καὶ ὁ ὄρθος νοῦς ἐκ τῆς πείρας δοκιμάζεται. τοιοῦτός οὖν εὐρεθήσεται καὶ ὁ νικητής. βάσανος δὲ ἐστὶ λίθος λυδία, ἐν ᾗ ὁ χρυσὸς ἀκονώμενος δεικνύται, πότερον καλὸς ἢ κίβδη-
λός ἐστιν:

[110.] Ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, φησί, κεῖνται αἱ κεδναὶ καὶ συνεταὶ κυβερνήσεις τῶν πόλεων αἱ πατρικαί, τουτέστιν οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς πατρώας πόλεις μετὰ συνέσεως κυβερνεῖσι καὶ διοικοῦσι. πατρῶων δὲ ὀφείλων εἰπεῖν πόλεων, πατρῶϊα πρὸς τὸ κυβερνήσεις εἶπε. τὸ δὲ κεῖται ἀντὶ τοῦ κεῖνται. συνηθῶς δὲ τούτῳ τῷ σχήματι κέχρηται:

[Pyth. XI.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων:

τὸ προοίμιον εὐντικόν:

Γέγραπται ἡ ᾠδὴ θρασυδαίῳ θηβαίῳ παιδί νικήσαντι κῆ' πυθιάδα καὶ λγ' δι-
αυλον καὶ¹⁾ στάδιον. οὐκ εἰς τὴν τοῦ διαύλου δὲ νίκην γράφει, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ
σταδίου. ἐν τῷ εἶναι δὲ θηβαῖον τὸν θρασύδειον τὰς ἀπαθανατισθείσας θηβαίας
ἠρωίδας ἐπικαλεῖται κατὰ τὸν προσαγορευτικὸν λόγον, οὐχὶ τὸν διηγηματικόν. φησὶ
γοῦν· ᾧ κάδμου κόραι, σεμέλη μὲν τῶν ὀλυμπίων θεῶν σύνοικε, ἰνώ δὲ τῶν νηρη-
ίδων τῶν θαλασσίων, παραγίνεσθε σὺν τῇ μητρὶ τοῦ ἥρακλέους τῇ ἀριστογόνῳ, ἥτοι
τῇ ἀλκμήνῃ, εἰς τὴν μελίαν εἰς τὸν ἄδυτον ἀνθρώποις θησαυρὸν τῶν χρυσέων καὶ τι-
μίων τριπόδων, ὃν ἐτίμασεν ἀπόλλων ἐξόχως καὶ ὠνόμασεν ἰσμήνιον, ἀληθῆ μαντείων
θῶκον ὄντα:

[6.] Μελία ὠκεανοῦ θυγάτηρ, ἰσμηνοῦ δὲ ἀδελφή, ἐξ ἧς καὶ ἀπόλλωνος τή-
νε[ρ]ος ὁ μάντις, ὃς παρ' ἰσμηνοῦ τῷ ποταμῷ ἐμαντεύσατο. καὶ αὐτόθι μαντεῖόν ἐστιν,
ὃ ἰσμήνιον καλεῖται. ἔστι δὲ καὶ πηγὴ ὀμώνυμος τῇ ἠρωίδι. τριπόδων δὲ εἶπε θη-
σαυρὸν τὸ ἰσμήνιον διὰ τὸ αὐτόθι πολλοὺς ἀνακεῖσθαι τρίποδας. οἱ γὰρ θηβαγενεῖς
ἐτριποδηφόρον ἐκέϊσε:

1) Schol. Vet. ἦ.

[12.] Ἐνθα δὴ, φησίν, ἤγουν εἰς τὸν ἰσμηνὸν¹⁾ καλεῖ συνέρχεσθαι τὸν ἐπινομον ὑμῶν τῶν ἠρωϊδῶν στρατὸν ὀμηγρυεά καὶ συνηθροισμένον, ἵνα ὑμνήτε τὴν ἱερὰν θέμιν· θέμιδος γὰρ ἦν τὸ χρηστήριον, ὅθεν καὶ τὸ θεμιστεύειν· καὶ τὴν πυθῶνα καὶ τὸν ὀρθοδίκαν ὀμφαλὸν τῆς γῆς, ἥτοι τὴν πυθῶνα ἐκ παραλλήλου, σὺν παννυγίσι. χάριν λέγω ταῖς ἑπταπύλοις θήβαις καὶ τῷ τῆς κίρρας ἀγῶνι. ἐπικαλεῖται δὲ ἢ ὁ ἀπόλλων ἢ ὁ νικητῆς ἢ ἡ μελία, ὃ καὶ βέλτιστον· θήλεια γὰρ οὕσα, εἰκότως τὰς ἠρωΐδας ἐπικαλεῖται:

[21.] Ἐν τῷ τῆς κίρρας ἀγῶνι, φησίν, ἥτοι τῷ πυθικῷ, ἀνέμνησεν ὁ θρασύδαιος τὴν πατρικὴν αὐτοῦ οἰκίαν, τῶν κατορθούτων ἐκείνου²⁾ δηλονότι, ἐπιβαλὼν καὶ ἐπιθεὶς αὐτῇ τρίτον στέφανον νικῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ πλουσία τοῦ πυλάδου, τοῦ φίλου τοῦ λάκωνος ὀρέστου. τρίτον δὲ λέγει στέφανον, ὅτι ἀναγράφεται ὁ πατήρ αὐτῆς ὀλυμπιονίκης γεγωνῶς καὶ πυθιονίχης, ὡς [καὶ] οὗτος ἐρεῖ. οὗτος δὲ μόνον πυθιονίχης. τὸ $\bar{\chi}$ δὲ σημεῖον τέθειται, ὅτι τὴν φωκίδα χώραν ἀφνεῖαν ἄρουραν εἶπε πυλάδου καὶ ὅτι τὸ ξένου λάκωνος ὀρέστα τοιοῦτον ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ πυλάδου ὃς ἦν φίλος τοῦ ὀρέστου:

[25.] Τὸν ὀρέστην, φησί, φουενομένου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀγαμέμνονος, ἢ ἀρσινόῃ ἢ τροφὸς αὐτοῦ ἐκ τοῦ δόλου τῶν κρατερῶν χειρῶν τῆς κλυταιμνήστρας τῆς δυσπενθοῦς ὑπανεῖλε καὶ κρυφίως ὑφείλετο ἤγουν ἐκλεψεν, ὅτε ἡ ἀνηλεὴς γυνή, ἤγουν ἡ κλυταιμνήστρα, πόρευσε καὶ ἐπεμψε παρὰ τὴν εὐσκιον ἀκτὴν τοῦ ἀχέροντος τὴν κασάνδραν τὴν κόρην τοῦ πριάμου τὴν δαρδανίδα, ἤγουν τὴν ἐκ δαρδάνου καταγομένην, σὺν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀγαμέμνονος. τότε γὰρ καὶ αὐτὴν ἐφόνευσεν, ὡς αἰσχύλος ἐν ἀγαμέμνονι λέγει δράματι. δαρδανίδα τὴν κόρην λέγε, ἵν' εἴη τὸ $\bar{\delta}\alpha$ βραχύ· οὕτω γὰρ ἀπαιτεῖ τὸ μέτρον. εἰ δὲ τοῦ δαρδανίδα πριάμου εἴποις, οὐκ ἔσται τὸ κῶλον ὀρθόν· μακρὸν γὰρ τότε τὸ $\bar{a}$ γίνεται.

[26.] Ἰδίως φησὶν ὁ πίνδαρος ἀρσινόῃν εἶναι τὴν ὀρέστου τροφόν. φερεκίδης δὲ λαοδάμειαν λέγει καὶ τὸν ταύτης παιδᾶ φησὶν ἀνηρῆσθαι ὑπὸ αἰγίσθου, νομιζόμενον ὀρέστην εἶναι, τὸν δὲ ὀρέστην κλαπέντα εἰς φωκίδα πεμφθῆναι πρὸς τὸν ταύτης βασιλεύοντα στρόφιον τὸν πατέρα πυλάδου. ἠρόδοτος³⁾ δὲ τριῶν ἐτῶν εἶναι τὸν ὀρέστην τότε ἰστόρησεν:

1) Schol. Vet. τὸ ἰσμήνιον (U ἰσμήνειον).

2) ἐκείνη?

3) ita etiam GU in Schol. Vet. —

[34.] Πότερόν νιν. δύο ἐπιζητεῖ αἰτίας, δι' ἃς τὸν ἀγαμέμνονα ἀνεῖλε, καὶ φησὶ· πότερον ἢ ἰφικλένεια ἢ παῖς αὐτῆς μακρὰν τῆς πατρίδος σφαγεῖσα ἐπὶ τῷ¹⁾ εὐρίπῳ ἐλύπησεν αὐτὴν καὶ ἐκίνησεν ὥστε τὴν ὀργὴν ταύτην τὴν βαρυτάτην κινῆσαι, ἢ γοῦν τὸ βαρύτερον ἐπιχειρήματα ἄρασθαι καὶ τολμῆσαι κατὰ τοῦ ἀγαμέμνονος; ἢ ἑτέρῳ λέχει δαμαζομένην, ἢ γοῦν ἑτέρῳ ἀνδρὶ μισγομένην, αὐτὴν αἰ νυκτεριναὶ κοῖται, ἢτοι αἰ νυκτεριναὶ τῆς μοιχείας συνουσίαι, παρήγαγον ἐπὶ τὴν κατὰ τοῦ ἀγαμέμνονος μανίαν²⁾, ὥστε αὐτὸν ἐν δόλῳ φονεῦσαι;

[45.] Ἴσχει τε γάρ. τοῦτο διὰ τὸν ἀγαμέμνονα, ὅτι ἐπιφανὴς ὢν ἐφθορήθη· καὶ γάρ, φησὶν, ἔχει καὶ ἡ εὐτυχία καὶ εὐδαιμονία οὐ μικρὸν φθόνον· τοῖς εὐτυχοῦσι γὰρ αἰεὶ βασκαίνουσιν ἄνθρωποι. ὁ δὲ ταπεινὰ καὶ οἰκτρὰ πνέων, τουτέστιν ὁ εὐτελής καὶ πένης, ἀφώνως ἤχει, τουτέστι ξῆ. διὰ γὰρ τὴν πενίαν εὐτελής τις ὢν, καὶ ἀφανὴς ἐστὶ καὶ σιωπῶν τὸν βίον ἀνύει. τὸ σημεῖον δὲ κεῖται χ̄, ὅτι χαμηλὰ τὰ ταπεινὰ εἶπεν:

[47.] Ἀπέθανε μὲν, φησὶν, αὐτὸς ὁ ἀγαμέμνων ὁ ἀτρείδης, ἐν χρόνῳ πολλῷ παραγεγυῶς ἐν ταῖς κλυταῖς καὶ ἐνδόξοις ἀμύκλαις, ἢ γοῦν λακεδαίμονι, καὶ τὴν μάντιν ὄλεσε κόρην, ἢ γοῦν ἀπολέσθαι πεποίηκεν. αἴτιος γὰρ ἦν αὐτὸς τοῦ ὑπὸ κλυταμνήστρας ἀποθανεῖν αὐτὴν, ἐπειδὴ περὶ τῆς ἐλένης μαχόμενος, συμφλεχθεῖσης τῆς τροίας καὶ τῶν ἐνοικούντων τρώων, διέλυσε τοὺς δόμους αὐτῶν τῆς εὐδαιμονίας, τουτέστι τοὺς πλουσίους αὐτῶν οἴκους κατέστρεψεν:

[49. ὄλεσσε.] διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[53. ἐξίκετο.] ἀφίκετο. ἦλθεν. συστέλλεται τὸ ἰ. [gl.]

[56. ἔκπεφνε.] οὕτω διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[58.] Ἐπιπλήττει ὥσπερ ἑαυτὸν ὁ πίνδαρος παρεκβάσει χρησάμενος, καὶ φησιν· ἄρ', ὦ φίλοι, κατ' ἀμευσίπορον ὁδὸν ἐπλανήθην, εὐθείαν τοπρότερον πορευόμενος; ἢ ἄνεμός με τοῦ πλοῦ ἐξέβαλεν, ἢ γοῦν ἔξω τοῦ δέοντος βαδίζειν πεποίηκεν, ὥσπερ θαλασσίαν ναῦν; ἀμευσίπορον δὲ λέγει τὴν τριόδον, ἐπειδὴ ὁ ἀπ' εὐθείας ἐν τριόδῳ παραγεγυῶς ἀπορεῖ ποῖαν ὁδὸν ἀμείψεται καὶ βαδίσει:

[63. τὸ δ' ἑτέρον.] ἀντὶ μιᾶς. ἀληθῶς. [gl.]

1) apogr. meum τῆ.

2) id. U in Schol. Vet.

[ib.] Μοῦσα. τὸ δ' ἔτεόν. εἰ δὲ ἀληθῶς, ὧ ἡμετέρα μοῦσα, συνέθου εὖ καὶ καλῶς παρασχεῖν τὴν σὴν φωνὴν ἐπὶ μισθῷ ὑπάργυρον ἤρουν ἐπιμίσθιον ἀργυρίου, χρῆ καὶ πρέπει ταρασδέμεν καὶ ἀνακινεῖν καὶ ἀναμοχλεύειν ἄλλα τό γε νῦν ἢ τῷ πατρὶ τοῦ θρασυδαίου τῷ πυθονίῳ ἦτοι τῷ ἐν πυθοῖ νικήσαντι ἢ τῷ θρασυδαίῳ, ἤρουν ἐπεὶ μισθὸν εἴληφας, οὐ χρῆ ἑτέρων μεμνησθαι, ἄλλα δὲ κινεῖν καὶ προτιθέναί εἰς ἔπαινον, τὸν θρασυδαίου δηλονότι καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. τούτων γὰρ ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ δόξα ἢ ἐκ τῆς νίκης διαλάμπει:

[70.] Ἄνω πυθιονίκην τὸν τοῦ θρασυδαίου πατέρα εἰπών, νῦν καὶ ὀλυμπιονίκην λέγει, αὐτὸν δὲ μόνον πυθιονίκην. φησὶ γάρ· τὰ μὲν ἐν ἄρμασι καλλίνικοι ὑπῆρξαν πάλαι, ἤρουν πρὸ χρόνων νευικήκασιν ἐν ἄρματι πύθια, καὶ ἐν ὀλυμπία ἔσχον ταχεῖαν ἀκτῖνα ἦτοι λαμπρότητα τῶν πολυθρουλλήτων ἀγώνων ἐν ἵπποις, ἤρουν κἀνταῦθα ἐνίκησαν ἄρματι. καὶ ἐν πυθοῖ καταβάντες ἐπὶ γυμνὸν στάδιον, ἤλερξαν τὴν στρατιὰν τὴν ἐλληνίδα, ἤρουν τὸν τῶν ἐλλήνων λαόν, ἐν τῇ ταχυτῆτι τῶν ποδῶν δηλονότι. τοῦτο δὲ μόνου ἦν θρασυδαίου τὸ νικῆσαι στάδιον, ὥσπερ τὰ εἰρημένα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. συλληπτικῶς δὲ ἐπ' ἀμφοτέροις κἀκείνα καὶ ταῦτα τέθεικεν:

[83.] Οἱ φθονεροί, φησὶ, τῇ αὐτῶν ἄτη καὶ βασκανία ἀμύνονται καὶ μάχονται ἐκείνου, εἴ τις τὸ τέλειον τῆς εὐδαιμονίας καὶ εὐτυχίας λαβὼν καὶ ἐν ἡσυχία καὶ εἰρήνῃ διάγων τὴν χαλεπὴν ὕβριν καὶ στάσιν ἀπέφυγεν. ἔσχε δὲ καλλίονα θάνατον, ἦτοι τίμιον, πορῶν καὶ παρασχῶν τῇ γλυκνυτάτῃ αὐτοῦ γενεᾷ, ἦτοι τοῖς φιλοτάτοις αὐτοῦ παισὶ, χάριν εὐδύνμον, τουτέστιν εὐφημίαν δεξιὰν καὶ ὑπὸ πάντων φημιζομένην, βελτίστην καὶ κρείττονα τῶν κτημάτων αὐτοῦ, ὧν αὐτοῖς καταλέλοιπε. δύο δὲ βούλεται δηλῶσαι ἐν τούτοις· ἐν μὲν, ὅτι οἱ φθονεροὶ τοὺς εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας ἐλληλακώτας καὶ ἀποθανόντας ἀμύνονται τῇ αὐτῶν βασκανία, μέμψεις τινὰς κατ' αὐτῶν φέροντες· ἕτερον δέ, ὅτι οἱ τοιαύτη συζήσαντες εὐδαιμονία, ὡς εἰρηνικὸν καὶ ἡσυχον διελθεῖν τὸν βίον καὶ φυγεῖν τὴν χαλεπὴν στάσιν καὶ μάχην οὐ μόνον τίμιον ἔσχον τέλος, ἤρουν οὐ μόνον ἄριστον καὶ ἔνδοξον ἐκτήσαντο θάνατον, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶν αὐτῶν εὐφημίαν παρὰ πᾶσιν ἀδομένην παρέσχον κρείττονα τῶν κτημάτων, ὧν αὐτοῖς καταλελοίπασιν. βουλόμενος δὲ δεῖξαι τοῦτο ὡς πολλῶ τῶν κτημάτων ἢ εὐφημία κρείττων, ὡς ἂν τοῦτο πάντας παρακινήσῃ διώκειν, ἰόλαόν τε καὶ διοσκοῦρους παραδείγματα τέθεικε, δεικνὺς ἐκ τούτου ὡς οὐδὲν ἐκείνους τὰ κτήματα ὠφέλησεν, ἢ δ' εὐφημία μέγχοι τουνῦν τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἀνακηρύττει:

[95.] Τὸ τοῦ ὀμήρου¹⁾ μοι δοκεῖ ἐνταῦθα παραφράζειν, τό· ἄλλοτε μὲν ζώουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὐ[τε] τεθναῖσιν:

[Pyth. XII.]

ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων: τὸ προοίμιον εὐκτικόν:

Γέγραπται ἡ ῥῶδὴ μίδα ἀύλητῆ ἀκραγαντίνῳ. οὗτος ἐνίκησε τὴν κδ' πυθιάδα καλ²⁾ κέ'. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ παναθήναια νενικηκέναι. ἱστοροῦσι δέ τι ἴδιον σύμπτωμα συμβεβηκέναι περὶ τὸν ἀύλητὴν τοῦτον. ἀγωνιζομένου γὰρ αὐτοῦ ἀνάκλασθείσης τῆς γλωσσίδος ἀκουσίως καὶ προσκολληθείσης τῷ οὐρανίσκῳ, μόνους³⁾ τοῖς καλὰμοις τρόπῳ σύριγγος ἀύλησαι, τοὺς δὲ ἀκρατάς ἡσθέντας καὶ ξενισθέντας τῷ ἤχῳ νικῆσαι οὕτω⁴⁾ κρῖναι αὐτόν. ὁ δὲ λόγος ἀποτείνεται τῷ πινδάρῳ πρὸς τὴν ἀκραγαντα πόλιν. φησὶ γάρ· ὦ φιλόκαλε καὶ καλλίστη τῶν ἀνθρωπίνων πόλεων πόλις, ἔδος καὶ ἔδαφος τῆς περσεφόνης· ἀπὸ μέρους δὲ τὴν ὄλην σικελίαν δηλοῖ, ἣν ἔδωρησατο τῇ περσεφόνῃ ὁ ζεύς· ἥτις ναιίεις καὶ οἰκεῖς ἐπὶ τοῦ μηλοβότου ἀκραγαντος, τοῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ, εἰς τὴν εὐδμητον καὶ εὐκατασκεύαστον κολώνην· λέγεται γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ κεισθαι· τὸ δὲ ναιίεις ἀντὶ τοῦ ναιίη, ὡς ὀμηρος⁵⁾ ναιεταόουσι πόληες⁶⁾ ἀντὶ τοῦ ναιετᾶονται· καὶ ὦ ἄνα καὶ ἄνασσα τῶν ἀθανάτων, ἦτοι τῶν θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἴλαος καὶ ἡμερωτάτη δέξαι σὺν εὐμενείᾳ, ἦγουν εὐμενῶς ὑπόδεξαι, τότε τὸ στεφάνωμα τοῦ ἐνδόξου μίδα τὸ ἐκ πυθῶνος, ἦτοι τὸν ὕμνον τόνδε τὸν ἐπὶ τῇ νίκη τῶν πυθίων γινόμενον αὐτῷ· δέξαι δὲ τόνδε, ἦγουν τὸν μίδα, νικῆσαντα ἐν τῇ τέχνῃ αὐτοῦ, ἦτοι τῇ ἀύλητικῇ, νῖν καὶ αὐτὴν τὴν ἑλλάδα· ἦντινα τέχνην ἐφεῦρεν ἡ ἀθηναῖα ποτε διαπλέξασα καὶ κατασκευάσασα τὸν ὀλέθριον θρηῖνον τῶν θρασειῶν γοργόνων, ἦτοι μιμησαμένη πῶς ἐθρήνον ἐκεῖναι. τοιοῦτο γάρ τι μυθεύεται περὶ τούτου, ὅτι, ὅτε ὁ περσεὺς ἐκαρτόμησε τὴν μέδουσαν, αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐθρήνον αὐτὴν καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καὶ τῶν ὄφρων τῶν περὶ αὐτὴν συριγγός τις ἀνεδίδοτο.

1) Od. 1, 303.

2) om. artic. etiam Schol. Vet. in ADU; in eisdem libris τὴν κδ', non (ut est in Ro.) τὴν εἰκοστὴν τετάρτην explicite.

3) cod. οὐρανίσκῳ αὐτοῦ, μόνης.

4) id. in DU (in B ut in Ro.) Schol. Vet.

5) Il. δ, 45.

6) cod. πόλιες.

τούτου τοῦ συριγμοῦ ἀκούσασα ἡ ἀθηνᾶ τοῦ ἐκ τῶν ὄφρων πρὸς μίμησιν τῶν θρηῶν καὶ τοῦ γινομένου συριγμοῦ ἐκ τῶν ὄφρων ἐπενόησε τὴν ἀλύτικὴν, ἣν καὶ ὠνόμασε πολυκέφαλον νόμον διατοῦτο, ἐπεὶ ἐκ τῶν πολλῶν κεφαλῶν τῶν ὄφρων εἷς τις ἀνεδίδοτο συριγμός:

[8. εὐμενία.] ἤγουν εὐμενῶς. ἰωνικὴ συστολή. [gl.]

[15.] Τότε, φησὶν, αἶε καὶ ἤκουσεν ἡ ἀθηνᾶ τὸν θρηῶν τοῦτον λειβόμενον καὶ ἀποστάζοντα σὺν δυσπενθεῖ καμάτῳ, ἤγουν μετὰ δακρῶν γινομένων δυσπενθῶς· δεινῶς γὰρ ἐπέந்துον καὶ σὺν μόχθῳ καὶ ὀδύνη τὴν ἀδελφὴν· ὑπὸ ταῖς παρθενίαις καὶ παρθενικαῖς κεφαλαῖς τῶν γοργόνων καὶ ὑπὸ ταῖς ἀπλάτοις καὶ ἀπλησιάστοις καὶ φοβεραῖς κεφαλαῖς τῶν ὄφρων τῶν περὶ τὰς ἐκείνων κεφαλᾶς· ὄφεις γὰρ αἱ τρίχες αὐτῶν ἦσαν· ὡς καὶ αἰσχύλος¹⁾· δρακοντόμαλλοι γοργόνες βροτοστρυγεῖς. τότε τοῖνυν ἤκουσε τὸν θρηῶν ἡ ἀθηνᾶ, ὅτε ὁ περσεὺς ἄυσε καὶ ἐπολέμησε τὸ τρίτον μέρος τῶν ἀδελφῶν γοργόνων, ἦτοι τὴν τρίτην τῶν γοργόνων, ἄγων καὶ κομίζων μοῖραν ἦτοι θάνατον τῇ ἐναλίῳ καὶ θαλασσίᾳ σερίφῳ νήσῳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ λαοῖς:

[19. ἄυσεν.] ἐπολέμησεν. ἀπὸ τῆς αὐτῆς. [gl.]

[23.] Ἦτοι τότε²⁾. ὄντως τότε ἡμαύρωσε καὶ ἠφάνισε τὸ θεσπέσιον καὶ ἐκ θεῶν καταρόμενον γένος τοῦ φόρκοιο, ἤγουν τοῦ φόρκου, ἦτοι τὰς φορκίδας γοργόνας. φασὶ γὰρ ὅτι τὴν μὲν μίαν ἐκαρτόμησε, τὴν δ' ἄλλην ἐτύφλωσεν· ἕνα γὰρ ὀφθαλμὸν αἱ τρεῖς εἶχον. καὶ τὸν λυγρὸν καὶ χαλεπὸν ἔρανον, ἦτοι τὴν εἰσφορὰν, θῆκε καὶ ἐποίησε τῷ πολυδέκτῃ τῷ βασιλεῖ σερίφου. καὶ τῆς μητρὸς τῆς εὐπαράου καὶ εὐειδοῦς τὴν δουλοσύνην ἔθηκεν ἔμπεδον καὶ ἀσφαλῆ, ἤγουν ἐλευθέραν, καὶ τὸ λέχος τὸ ἀναγκαῖον, ἦτοι τὴν μετ' ἀνάγκης συνοίκησιν, ἔθηκεν ἐλεύθερον· ἄκουσαν γὰρ εἶκεν³⁾ αὐτὴν πολυδέκτης εἰς λέχος· τὴν⁴⁾ κρᾶτα τῆς μεδούσας, ἦτοι τὴν κεφαλὴν, συλήσας καὶ κρυφίως λαβὼν ὁ υἱὸς δανάης, ἤγουν ὁ περσεὺς, ὃν φασιν⁵⁾ ἀπὸ χρυσοῦ γενέσθαι αὐτομάτως εἰς τὸν οἶκον εἰσφρέντος δανάης. ἀλλ' ἡ μὲν περὶ τούτου ἱστορία ἐν δράματι σοφοκλέους εἴρηται⁶⁾, ἡ δὲ περὶ τοῦ ἐνταῦθα δηλουμένου ἐράνου ἐν ἐτέρῳ ἐπιμικίῳ προεῖρηται⁷⁾:

1) Prom. 800.

2) hoc τότε (non το, τε) etiam in textu cod.

3) ἦκεν? an εἶχεν voluit?

4) ita cod., debebat τὸν vel τὸ scribere.

5) ita cod. pro φασιν.

6) referuntur haec ad

Schol. Tricl. ad Soph. Ant. 944 (932) apud Wex. II. p. 234.

7) ad Pyth. X, 72.

[28. συλλήσας.] διὰ τὸ μέτρον. [gl.]

[30. αὐτορούτου.] διὰ τὸ μέτρον ἐν ῥ. [gl.]

[31.] Ἄλλ' ἐπεὶ ἡ παρθένος ἀθηνᾶ, φησίν, ἐρούσατο τὸν φίλον αὐτῇ ἄνδρα ἦτοι τὸν περσέα ἤγουν ἐλευθέρωσε τούτων τῶν πόνων τῶν ὑπὲρ τῆς γοργόνας, τεύχε καὶ κατεσκευάσε τὸ πάμφωνον μέλος τῶν αὐλῶν ἦτοι τοὺς αὐλούς, ὄφρα καὶ ὅπως μιμήσαιο σὺν τοῖς τοιοῦτοις αὐλοῖς τὸν ἐρικλάγκταν καὶ μεγαλόηχον καὶ μεγάλην ποι- οῦντα κλαγγήν¹⁾ γόων καὶ θρηῶν τὸν χριμφθέντα καὶ ἐκδοθέντα ἐκ τῶν καρπαλίμων καὶ ἰσχυρῶν γενύων καὶ στομάτων τῆς εὐρουάλης τῆς γοργόνας. πληθυντικῶς δὲ εἶπε τῶν γενύων, δηλῶν ὡς οὐκ ἐκ μόνου τοῦ στόματος ἐκείνης καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς σθενοῦς ὁ θρηῆνος ἐξήρχετο· δεῖ γὰρ ἀπὸ ταύτης κἀκείνην νοεῖν· ἀμφοτέραι γὰρ τὸν θρηῆνον ἐποιοῦν· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γενύων ἦτοι τῶν στομάτων τῶν ὄφρων, αἵτινες ὡς καῖται τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ἀπηώρητο:

[41.] Πολυκέφαλον νόμον ἠνόμασε τὸ μέλος, ἐπειδὴ αἱ τῶν δρακόντων κεφα- λαὶ αἱ συρίζασαι πολλαὶ ἦσαν, ὧν κατὰ μίμησιν συνέθηκε τοῦτο. ἐνδοξον δὲ μνη- στήρα ἦτοι ὑπόμνημα τῶν ἀγῶνων λέγει τὸ μέλος, ὅτι τῶν αὐλῶν ἠγούντων πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐχώρουν οἱ ἀθληταί. πρότερον μὲν γὰρ ἠσυχάζουσιν, ἀρξαμένων δὲ τῶν ὀρ- γάνων ἄδειν, σύνθημα οἶον λαμβάνοντες χωροῦσι πρὸς τοὺς ἀγῶνας:

[44.] Τοὺς δόνακας λέγει, οἷ περι τὴν ὀρχόμενον²⁾ φύονται, ἐξ ὧν αἱ ἀύλη- τικαὶ γλωσσίδες γίνονται. ἐν γὰρ τῷ κηφισῷ³⁾ ποταμῷ τῷ περι τὴν ὀρχομενὸν ὄντι οἱ ἀύλητικοὶ κάλαμοι φύονται. τὸ δὲ ναίουσι κάλαμοι σκληρὸν καὶ διθυραμβῶδες προήγαγεν· ἔδει γὰρ εἰπεῖν φύονται:

[51.] Ἐκτελευτήσει καὶ τελέσει, φησίν, ὁ θεὸς τὸν ὄλβον τοῦτον, τουτέστιν ἐπὶ τέλους ἄξει ἢ σήμερον ἢ αὔριον, ἦτοι ὕστερον· τοῦτο γὰρ ἔδει ἐπενεγκεῖν, ὃ δὴ παρέλιπεν. τουτέστιν· ἐὰν μὴ παραχορήμά τις εὐτυχήσῃ, μὴ ἀδημονεῖτω· ὁ γὰρ θεὸς τὸ εἰμαρμένον ἢ σήμερον τελέσει ἢ αὔριον· τὸ γὰρ μόρσιμον καὶ εἰμαρμένον οὐ φευ- κτόν ἐστιν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἔρχεται. τοῦτο δὲ φησιν, ἐπεὶ ἀπροσδοκῆτως ἐνίκησε, κλασθέντος τοῦ καλάμου:

1) cod. h. l. et in gl. κλαγγήν.

2) οἷ τῷ ὀρχομενῷ Ro. (et ut videtur B, ubi haec verba tineis et blattis exesa); οἷ περι ὀρχ. U; οἷ παρὰ τῷ ὀρχ. Boeckh. ex G. Femininum etiam Thuc. I, 113; Apoll. Rhod. IV, 257 inventum est.

3) cod. κηφισῷ.

[54.] Ἄλλ' ἔσται, φησί, χρόνος οὗτος, ὃς βαλὼν καὶ τρώσας ἤγρουν λυπήσας τινὰ καὶ ἄλλοις δηλονότι τισὶ καὶ ἐν ἀνελπιστία ἔμπαλιν ἦτοι ἐναντίον τῆς ἐκείνου γνώμης τὸ μὲν δώσει μετὰ τινα χρόνον δηλονότι, τὸ δὲ οὐδαμῶς. τοιοῦτο δέ τι δοκεῖ λέγειν, ὅτι, ἐλπίσαντός τινος μετὰ βραχύν τινα χρόνον γενέσθαι αὐτῷ ἀγαθόν τι, ὁ χρόνος παραταθεὶς καὶ λυπήσας αὐτὸν καὶ εἰς ἀνελπιστίαν ἐμβαλὼν ἐναντίαν τῇ αὐτοῦ γνώμῃ· οὐχ οὕτω γὰρ ἐκείνος ἤλπιξε· τὸ μὲν ἔδωκε τῶν ἐλπιζομένων αὐτῷ, τὸ δὲ οὐδαμῶς, καὶ τοῦτο δὲ μετὰ πολὺν τινα χρόνον παρ' ἐλπίδας:

Ἐπόθεσις τῶν νεμέων πινδάρου:

παλαιόν.

Ἱστορία. Τὸν ἀγῶνα τῶν νεμέων τινὲς μὲν ὑφ' ἠρακλέους τεθεῖσθαι φασὶν ἐπὶ τῇ τοῦ λέοντος ἀναιρέσει, οἱ δὲ ἄλλην τινὰ [Ἱστο]ρίαν λέγουσιν. οἱ ἐπταὶ ἐπὶ θήβας πολυνεῖ-
κει συμμαχοῦντες παρέβαλον τῇ νεμέᾳ διψήσαντες, οἱ δὲ φασὶ τῇ λήμνῳ τῇ θρακιῇ.
ἐντυγχάνουσι δὲ ὑψιπύλῃ τῇ λημνίᾳ καὶ καθικετεύουσιν ὡς τῶν χωρίων ἔμπειρον
οὔσαν δεῖξαι αὐτοῖς ὕδωρ πότιμον. ἡ δὲ χάριν τούτοις ἀπονεῖμαι βουληθεῖσα κατέ-
λιπεν ἐν τινὶ τόπῳ ἀρχέμορον τὸν λυκούργου τοῦ ξερώεως παῖδα, ὃν ἔφερεν ἐν χερσὶν
ὡς τροφὸς οὔσα τούτου. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν πηγὴν, ὄφιν φασὶν ἐξελεθόντα
τοῦ φωλεοῦ περιπλακῆναι τῷ παιδί καὶ ἀποπνίξαι. τοὺς δὲ ἐπανελεθόντας καὶ τὸ πά-
θος θεασαμένους ἀνελεῖν μὲν τὸν ὄφιν, δυσφορῆσαι δὲ ἐπὶ τῷ γεγονότι, ὅτι δὴ ἡ αὐ-
τῶν χρεῖα αἰτία τῆς τοῦ παιδὸς ἀναιρέσεως γέγονεν. εἶτα τῇ συμφορᾷ βραχεῖάν τινα
παραμυθίαν διδόντας θάψαι τὸν παῖδα καὶ ἐπιτάφιον ἀγῶνα θέσθαι τὸν νεμεαῖον¹⁾,
καθ' ὃν οἱ κριταὶ φαιᾶς ἐστολισμένοι στολὰς κρῖνουσι τοὺς ἀγωνιζομένους, ὑπόμνημα
τοῦ πένθους ταῖς στολαῖς ἔχοντες. ὁ γὰρ ἀγὼν ἐπιτάφιός καὶ κατὰ τριετίαν ἤγετο.
ἔτυχε δὲ ὑψιπύλῃ ἐν νεμέᾳ τρόπῳ τοιούτῳ. ὠρισμένου παρὰ τῶν λημνιαδῶν πᾶν τὸ
ἄρσεν ἀναιρεθῆναι γένος, ἐκ πασῶν ὑψιπύλῃ τὸν πατέρα θάοντα ἐνείρξασα κιβωτῷ

1) cod. νεμιαῖον.

ἐφύλαττεν. ὕστερον δὲ μετὰ τὸ τοὺς ἀργοναύτας ἐκπλεῦσαι, φανεροῦ γενομένου ταῖς λημνιάσι τοῦ κατὰ τὸν θόαντα, αὐτὸν μὲν κατεπόντωσαν ἐνείρξασαι τῇ κιβωτῷ, ἐψηφίσαντο δὲ καὶ κατὰ τῆς ὑψιπύλης θάνατον. ἡ δὲ μαθοῦσα φεύγει. ἐν τοσοῦτῳ δὲ λησταῖς περιτυχοῦσα πιπράσκειται λυκούργῳ. κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν χρόνον κατὰ ζήτησιν οἱ ταύτης παῖδες θόας καὶ εὔνεως παρέβαλον ἐν νεμέᾳ. εὐρυδίκης δὲ τῆς λυκούργου γυναικὸς βουλομένης διὰ τὸν ὀφέλτου τοῦ καὶ ἀρχεμόρου θάνατον ἀνελεῖν τὴν ὑψιπύλην καὶ διατοῦτο ἔν τινι τόπῳ κατακλεισάσης αὐτήν, ἀμφιάραος μαντευσάμενος δείκνυσι πᾶσι τὴν ὑψιπύλην. ἡ δὲ τοῦτο εὐτυχήσασα παρεκάλει τοὺς ἥρωας τοῖς παισὶ συναγωνίσασθαι¹⁾. ἀμφιάραος δὲ μαντευόμενος καὶ τοῖς εἰρημένοις στρατηγοῖς, ἀρχέμορον τὸν παῖδα ἀνόμασεν, ὅτι αὐτοῖς ἀρχὴ μόρου ἐγένετο ὁ τούτου θάνατος. ἄλλοι δέ, ὧν ἔστι καὶ αἰσχύλος, ἐπ' ἀρχεμόρῳ τῷ νεμέας παιδί συστήναι τὸν ἀγῶνα λέγουσιν· οἱ δὲ ἐπὶ τῷ ταλαοῦ παιδί, ἀδράστου δὲ ἀδελφῷ. εἰσὶ δὲ τινες, οἱ καὶ παλαιότερον εἶναι φασι τὸν ἀγῶνα τοῦ θηβαϊκοῦ πολέμου. ἤθλησαν δὲ ἐν αὐτῷ περὶ στεφάνου μόνου, οὐκ ἐθελήσαντες δωροδοκεῖν, ἐν τιμῇ καθιστάντες τὸν ἀγῶνα. ὑπέσχοντο δὲ οἱ στρατηγοὶ ἐκ τῶν λαφύρων ὑποστρέψαντες γυμνήτην αὐτὸν ποιῆσαι, καὶ διατοῦτο στεφανίτης πρῶτον ἐκλήθη. προέστησαν δὲ τοῦ ἀγῶνος ἀργεῖοι καὶ κορίνθιοι καὶ κλεωναῖοι, ἐμπεδοῦντες δὲ αὐτὸν τῷ νεμέῳ ἐπέθηκαν διί. καὶ ἠρακλῆς ὕστερον νικήσας καὶ καταγωνισάμενος τὸν νεμεαῖον²⁾ λέοντα ἐπεμελήθη τοῦ ἀγῶνος, τὰ πολλὰ ἀνορθωσάμενος, καὶ διὸς εἶναι ἱερὸν ἐνομοθέτησεν. ἐστέφοντο δὲ τοπαλαιὸν ἐλαίαις, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν συμφορὰν τῶν μηδικῶν ἐπὶ τιμῇ τῶν κατοικομένων ἔπλεκον τὸν στέφανον ἐν χλωρῷ σελίνῳ. διαφέρει δὲ τοῦ κατὰ τὸν ἰσθμὸν, καθόσον ἐκεῖνος μὲν ξηρὰ ἔχει³⁾ τὰ σέλινα, οὗτος δὲ χλωρὰ. ἤγρετο δὲ μὴνὶ πανέμῳ ἰῆ⁴⁾, ὅς ἐστιν ἰούλιος⁵⁾. οὐκ ἔξην δὲ πρότερον ἀγωνίζεσθαι, εἰ μὴ τοὺς ἀπὸ στρατιωτικοῦ γένους· ὕστερον δὲ ἐπιλειψάντων καὶ τοῦ ἔθους⁶⁾ διαλυθέντος, συνέβη πάντας ἀγωνίζεσθαι. ὁ δὲ ἀγὼν ἱππικός τε καὶ γυμνικός:

1) ita recte etiam DU in Schol. Vet. (ut conii, Heyne).

2) cod. νεμιαῖον.

3) id. DHU in Schol. Vet. (in Ro. ξηρὰ abest).

4) Schol. Vet. ἰβ'.

5) hoc de suo addit Tricl.

6) id. DHU in Schol. Vet.

[Nem. I.]

Γέγραπται ὁ ἐπίνικος χρομίῳ αἰτναίῳ. ἰέρων γὰρ οἰκιστὴς τῆς κατάνης βου-
λόμενος ὀνομάζεσθαι, τὸ κατάνη ἐξελὼν αἴτνην μετωνόμασε τὴν πόλιν, ἑαυτὸν
οἰκιστὴν προσαγορεύσας, καὶ ἐν ταῖς ἀναρρήσεσιν ἐν τισι τῶν ἀγώνων αἰτναῖον ἑαυτὸν
εἶπεν. οὕτω καὶ τὸν χρομίον αἰτναῖον καλεῖ. ζητεῖται δέ, τί δὴ ποτε ἀλφειῶ προσ-
διαλέγεται καὶ ὀρτυγία, τῆς νίκης οὐκ οὔσης ὀλυμπιακῆς. ἔνιοι μὲν οὖν φασιν ὅτι τὰ
ἵπποτροφεῖα τοῦ ἰέρωνος καὶ τοῦ χρομίου ἐν ὀρτυγίᾳ ἦν, τὴν δὲ ἱερὰν εἶναι ἀρτέμιδος,
τὴν δὲ θεὸν ἱππικῆν. Ὀμηρος δὲ καὶ Πίνδαρος χρυσήνιον προσεφώνησαν αὐτὴν καὶ
τὴν ἐπ' αὐτῇ ἄρτεμιν. διατοῦτο καὶ ἐν ἄλλοις Πίνδαρον φάναι ποταμίας ἔδος ἀρ-
τέμιδος¹). ἀπόχρη δὲ εἶπεῖν, ὅτι ἱππικὴ ἢ θεός. ἀνάκειται δὲ ἡ νῆσος αὕτη τῇ θεῶ
ψεῦδος γὰρ τὸ εἶναι τὰ ἵπποτροφεῖα τοῦ ἰέρωνος ἐν αὐτῇ:

(sequuntur ea Scholia in Nemea et Isthmia quae a. 1865 edidit.)

---

1) Pyth. II, 7 = 12.

Schulnachrichten.

Die Gesundheit der Lehrer des Gymnasiums war im Ganzen während des nun verflossenen ereignissreichen Jahres eine gute, nur durch kürzere Unterbrechungen gestörte. Auch ist der Bestand des Lehrercollegiums unverändert geblieben, mit der Ausnahme, dass unser Zeichenlehrer, Herr *Hasselhorst*, welcher seit 1½ Jahren (siehe Programm von 1865, Seite 39) mit treuer Liebe und mit dem besten Erfolge im Gymnasium unterrichtet hatte, um Ostern ausschied, um sich ganz seinem Künstlerberuf zu widmen. Trotz der kurzen Zeit seiner Wirksamkeit und obgleich das Zeichnen nicht zu den Hauptgegenständen des Gymnasialunterrichts gehört, lässt Herr *Hasselhorst* ein bleibendes gutes Andenken unter Lehrern und Schülern zurück, die sich sowohl seines Eifers und seiner Geschicklichkeit als auch der liebenswürdigen Anspruchslosigkeit seines ganzen Wesens noch lange erinnern werden. An seiner Stelle wurde dem hiesigen Bürger und Maler Herrn *Adolf Höffler*, durch Senatsbeschluss vom 6. April 1866, der Zeichenunterricht am Gymnasium commissionsweise übertragen. Derselbe berichtet über seine Lebensumstände wie folgt.

«*Johannes Adolf Höffler*, Sohn des hiesigen Bürgers und Kunstmalers Heinrich Friedr. Höffler, geboren am 24. December 1825. Nachdem ich in der Musterschule und dann in dem ehemaligen Stellwag'schen Institut meinen Schulunterricht durchgemacht und frühzeitige künstlerische Anregungen erhalten hatte, trat ich nach dem Tode meines Vaters als Schüler in das Städel'sche Institut ein, besuchte dann München und hierauf Düsseldorf, wo ich Schüler des Sohn'schen Ateliers wurde. Das Jahr 1848 war Veranlassung, einer früherwachten Reiselust zu folgen; ich ging über den Ocean und ver-

lebte in wechselnden Kreuz- und Querzügen, theils in der vegetationsreichen Natur Westindiens, theils in den weiten Mississippiländern und den Neuenglandstaaten und Canada mich aufhaltend und zahlreiche Studien und Skizzen sammelnd, 5 Jahre in der Ferne. Im Sommer 1853 zurückgekehrt, verweilte ich in Paris und Belgien, darauf mehrere Jahre in München. Im Beginn des Jahres 1863 brachte ich einen langgehegten Wunsch, eine grössere Studienreise in Italien, zur Ausführung, zu deren Erweiterung das Städel'sche Institut in freigiebiger Weise beitrug. Ende des Jahres 1863 zurückgekehrt, übernahm ich im Herbst 1864 die mir angetragene Zeichenlehrerstelle an mehreren Mädchenklassen der Musterschule. Hierdurch der bis dahin genossenen freien Bewegung verlustig, suchte ich meine Lehrthätigkeit zu erweitern, als durch das Abtreten des Herrn Hasselhorst die Zeichenlehrerstelle am Gymnasium vacant wurde. Im April 1866 wurde ich mit dieser Stelle betraut.»

Um Ostern 1866 wurden zur Universität mit dem Zeugniß der Reife entlassen:

Justus Richard Fösser, 17 $\frac{1}{2}$ Jahr alt, zum Studium der Rechte;

Bernhard Jacob Richard Löning, 17 $\frac{1}{2}$ Jahr alt, zum Studium der Rechte und der
Geschichte;

Franz Xaver Pfeiffer, geboren zu Dieburg, 23 $\frac{1}{4}$ Jahr alt, zum Studium der kathol.
Theologie;

Philipp Anton Fresenius, 20 $\frac{1}{4}$ Jahr alt, zum Studium der Medicin;

Ernst August Jung, 19 Jahr alt, zum Studium der Medicin;

Philipp Andreas Müller, geboren in Hausen, 21 Jahr alt, zum Studium der Theologie.

Im Herbst 1866 erhielt das Zeugniß der Reife, um Theologie zu studiren:

Johannes Friedrich Conrad Köhnlein, 21 Jahr alt,

nachdem er am 14., 15. September und 6. October die vorschriftsmässige Maturitätsprüfung bestanden hatte.

Die nach der Besetzung der Stadt (16. Juli 1866) folgenden Ereignisse brachten zwar keine directe Störung des Gymnasialunterrichtes mit sich, welcher vielmehr am 30. Juli, nach Ablauf der Sommerferien, seinen regelmässigen Wiederaufgang nahm, ergaben aber doch, da manche Familien ganz oder zeitweise die Stadt verlassen hatten, für eine beträchtliche Zahl der Schüler Störungen und Veränderungen.

Am 3. September 1866 wurden der Director und die übrigen Professoren und Lehrer des Gymnasiums durch den zweiten Senatsdeputirten für das Hochwürdige Evangelisch-Lutherische Consistorium, Herrn Senator Dr. Supf, unter Zusicherung des Schutzes aller wohlerworbenen Rechte der Lehrer, für die neue Regierung verpflichtet.

Am 22. October 1866 und an den folgenden Tagen besuchte Herr Geh. Ober-Regierungsrath Dr. *Wiese* aus Berlin unsre Stadt, um über das höhere Schulwesen derselben an Ort und Stelle Erkundigungen einzuziehen. Der Unterzeichnete legte demselben alle Verhältnisse des Gymnasiums in mündlicher und schriftlicher Auseinandersetzung dar und fand bei dem hochgestellten und weitblickenden Manne in jeder Hinsicht ein ebenso einsichtiges als wohlwollendes Entgegenkommen, so dass er für die weitere Entwicklung unseres Gymnasiums und die Erfüllung mancher wohlbegründeten Wünsche desselben mit festem und frohem Vertrauen in die Zukunft blickt.

Das 50jährige Amtsjubiläum des Herrn Pfarrers Dr. *König*, Seniors des hiesigen Prediger-Ministeriums und geistlichen Consistorial-Raths, wurde am 30. December 1866 unter grosser Betheiligung der Behörden wie der Gemeinde feierlich begangen. Der Beitrag, welchen das Gymnasium zu den Festgaben lieferte, bestand in einer von dem unterzeichneten Director verfassten Gratulationsschrift:

Viro amplissimo summeque reverendo Joanni Philippo Koenig ministerii seniori
ph. d. senatus ecclesiastici Lutheranorum socio ord. et cons. XXX. decembris a.
MDCCCLXVI die semiseculari a suscepto munere clerici gratulantur gymnasii
Moenno-Francofurtani rector et professores. 26 pp. gr. 4.,

in welcher davon ausgegangen wurde, dass der verehrte Herr Jubilar einer der frühesten und vertrautesten Schüler *August Boeckh's* und der erste Lehrer *Karl Friedrich Hermann's* gewesen war, und welche dann die besonnene und grossartige von *Boeckh* u. a. älteren Philologen an den antiken Schriftstellern geübte Kunst der Kritik und Erklärung gegen den Leichtsinn und die kleinliche Hyperkritik einiger neuerer Gelehrten, unter Besprechung einiger Stellen aus *Sophokles* und *Tacitus*, rühmend hervorhob.

Durch Rescript des Hochwürdigen Evangelisch-Lutherischen Consistoriums vom 16. Januar 1867 (s. c. vom 11. Januar d. J.) erhielt das Gymnasium Kenntniss davon, dass durch Bekanntmachung Sr. Excellenz des Herrn Cultusministers vom 14. December 1866 die vom Gymnasium zu Frankfurt a. M. ausgestellten Maturitätszeugnisse als den von den altpreussischen Gymnasien ertheilten Zeugnissen der Reife gleichgeltend anerkannt worden sind.

Ein Beschluss der Lehrerconferenz vom 31. Januar 1867 stellte die Stufenfolge der Zeugnissprädicate von Ostern d. J. an so fest:

1. **Sehr gut** (lobenswerth, anhaltend und eifrig, erfreulich);
  2. **Gut** (recht befriedigend, gut bemüht);
  3. **Genügend** (nach Kräften bewiesen, im Ganzen gut);
  4. **Nicht genügend** (ungleich, unregelmässig, langsam, nicht ohne Tadel);
  5. **Tadelnswerth** (gering, unbedeutend, schlecht).
-

Gegen Ende des vorigen Schuljahres, am 7. März 1866, starb der Quintaner *Adelbert Theodor Friedleben*, ein hoffnungsvoller Knabe; am 10. März wurde seine Leiche von Schülern und Lehrern begleitet; Herr Professor Schmidt sprach einige Worte des Andenkens am Grabe.

Die Gymnasialbibliothek, welche von Herrn Professor *Rumpf* und Herrn Dr. *Jekel* mit gewohnter Treue und Umsicht verwaltet wurde, hat im verflossenen Jahre folgende Werke neu angeschafft: Recensus lectionum cod. Sinait. ed. Buttman; Dio Cassius ed. Dindorf, 5 Bde.; Demosthenis oratio adv. Leptinem rec. Vömel; Poetarum Scenicorum Graecorum ed. Dindorf ed. V^{ta}: I. Aeschyli Prometheus vinctus; Lachmanni in Lucretii Cari de rerum natura commentarius tertium editus; Ribbeck, Der ächte und unächte Juvenal; Rossbach und Westphal, Metrik der griech. Dramatiker 1 — 3 u. Supplementband; Vergil ed. Ribbeck, prolegomena critica; Ritter's geogr. statist. Lexikon, 2 Bde.; Pierer's Universallexikon, 19 Bde.; Meidinger, Frankfurt's gemeinnützige Anstalten; Cramer, Geschichte der Erziehung im Alterthum; Prokesch, Denkwürdigkeiten aus dem Orient. Körner's Werke; Josephi Scaligeri poemata omnia; Weigand, Deutsches Wörterbuch.

Unter den Fortsetzungen sind hervorzuheben: Schmid's Encyclopädie des Unterrichtswesens; Pauly's Realencyclopädie; Geschichtsschreiber der deutschen Vorzeit; Rhein. Museum für Philologie; Jahn's Jahrbücher für Philol. und Päd. nebst Supplementen von Fleckeisen; Schweizer. Museum; Gerhard's archäolog. Zeitung; v. Sybel's histor. Zeitschrift; Zeitschrift f. d. östereich. Gymnasien; Napoléon III., Histoire de Jules César, tome II. nebst Atlas dazu; Gregorovius, Geschichte der Stadt Rom, 5. Bd.; Gervinus, Geschichte des 19. Jahrhunderts, 8. Bd.; Ranke, englische Geschichte, Bd. 6; Deutsche Classiker des Mittelalters, 3. Thl.: Nibelungenlied v. Bartsch; Reymann, topograph. Specialkarte Deutschlands; Wüllner, Lehrbuch der Experimentalphysik; Joannis Kepleri opera, VI.; Grunert, Archiv für Math. und Physik.

An Geschenken sind zu verzeichnen: von Herrn Dr. E. Hiller dessen Quaestiones Herodianeae; von Herrn Dr. Thomae dessen Observationes criticae in Cornelium Tacitum; von Herrn Dr. Noll dessen Der Main in seinem unteren Laufe; von Herrn Dr. Geiger dessen Urschrift und Uebersetzungen der Bibel; von Herrn Dir. Dr. Mommsen Beiträge zur Gesch. und Statistik der Gelehrten- und Schul-Anstalten des kaiserl. russisch. Ministeriums der Volksaufklärung von Woldemar 1862 — 1865; von Herrn Dr. Steitz Ulfila oder die uns erhaltenen Denkmäler der gothisch. Sprache v. Stamm; von Herrn Dir. Münscher in Marburg das Gymnasialprogramm von 1866; von Herrn Dir. Piderit

in Hanau das Programm des Gymnasiums daselbst; Schriften der Universität Kiel, Bd. XII.; ausserdem die Programme der zum Programmatausch gehörenden Anstalten der Staaten Preussen, Württemberg, Grossh. Hessen und Sachsen-Coburg-Gotha.

Die Wittwen- und Waisenkasse des Gymnasiums erhielt folgende Geschenke, für welche ich den Gebern freundlichen Dank sage:

a) beim Abgang ihrer Söhne:

von Herrn Dr. <i>Römer</i>	fl. 4. —
» » Dr. <i>Löning</i>	fl. 7. —
» » <i>Ralph Merton</i>	fl. 10. —
» Frau <i>Jung</i>	fl. 3. —
» Herrn Prof. <i>Fresenius</i>	fl. 3. 30
» » <i>Klattenhoff</i>	fl. 2. —

b) an erhöhten Inscriptiionsgeldern:

von Herrn <i>Mauss</i>	fl. 5. —
» » Dr. <i>Stricker</i>	fl. 3. —
» » Dr. <i>Hoffmann</i>	fl. 3. —
» » Dir. <i>Henkel</i>	fl. 3. —
» » <i>Rapp</i>	fl. 3. —
» » <i>Fronmüller</i>	fl. 5. —
» » <i>Wecker</i>	fl. 3. —
» » <i>Dessau</i>	fl. 3. 30
» » <i>Eichelmann</i>	fl. 3. —

c) an sonstigen Geschenken:

von Herrn Dr. <i>Al. Friedleben</i>	fl. 10. —
Gottespfennig von Frau <i>Hilliger</i>	fl. 2. —
» » » Hrn. Prof. <i>Weismann</i>	fl. 2. —

Uebersicht

des

von Ostern 1866 bis Ostern 1867 vollendeten Lehrkursus.

Septima.

Classenlehrer: Dr. **Jekel**.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische (mit Sexta vereinigt): Biblische Geschichte des A. T. von der Schöpfung bis zu der Geburt Jesu Christi, nach *G. Schmidt*, die Geschichten der heiligen Schrift. Im Anschluss daran Entwicklung und Besprechung der ersten Religionsbegriffe, wozu entsprechende Lieder aus dem Frankfurter kirchlichen Gesangbuch und Bibelverse auswendig gelernt wurden. Die zehn Gebote. Bibelkunde mit Nachweiss des historischen Inhalts der einzelnen Bücher. 2 St. Dr. *Jekel*.

Katholische (mit Sexta und Quinta vereinigt): Wiederholung der Sitten- und Gnadenlehre, Lehre von den Sakramenten nach dem grösseren Diözesankatechismus; biblische Geschichte des Alten Testaments nach Schuster. 2 St. Kaplan *Knapp*.

Lateinisch: Das Verbum sum, die praesentia indicativi activi der vier regelmässigen Conjugationen; die fünf Declinationen mit den Genus- und Casusregeln und den wichtigsten Ausnahmen von denselben; die Adjectiva und deren Comparation, die Numeralia, Pronomina und Praepositionen nach *Schmidt's* Formenlehre. Uebungen in beiderlei Uebersetzungen aus *Jacobs' Elementarbuch* I., 17. Aufl. (von §. 1 bis 15 incl. die ungraden §§., §. 18 bis 48 incl. die graden §§.) und *Klippel's* Anleitung 1. Cursus (§. 5 bis 66 incl.). Memoriren der Wörter nach *Schmidt*. 8 St. Dr. *Jekel*.

Deutsch: Orthographie: Zahlreiche dictirte Uebungen als Grundlage zur Befestigung der orthographischen Regeln; die Uebungen wurden memorirt. 2 St. Grammatik nach Kröger, 1. Gang §. 1 bis 12; 2. Gang §. 1 bis 23 incl. Uebungen im Lesen. 2 St. Dr. *Jekel*.

Geographie nach von *Roon's* Leitfaden: Vorläufige Erläuterungen aus der mathematischen und physikalischen Geographie: Gestalt der Erde, Pole, Aequator, Parallelkreise, Meridiane, Bestandtheile der Erdkugel, Klima, Zonen. Beschreibung von Europa nach seinen räumlichen und hydrographischen Verhältnissen. 2 St. Professor *Hechtel*.

Naturgeschichte (mit Sexta vereinigt) im Sommer: Naturgeschichte der Gliederthiere mit Vorzeigen von getrockneten Exemplaren und Abbildungen. Im Winter: Naturgeschichte der niederen Thiere und Mineralien nach *Baumann*. Vorzeigen von Abbildungen und Mineralien aus der Sammlung des Gymnasiums. 2 St. Professor *Schmidt*.

Rechnen: Die vier Species in unbenannten ganzen Zahlen; die Rechnungsvortheile bei der Multiplication und Division. 4 St. Dr. *Jekel*.

Sexta.

Classenlehrer: Dr. **Steitz**.

Religionslehre: s. Septima.

Lateinisch: 1. Grammatik nach *Schmidt* §. 90 — 177. Die vier Conjugationen nebst den Deponentien und den periphrastischen Conjugationen, Verba anomala und defectiva; die Adverbia, Präpositionen und verschiedene Arten der Conjugationen, Repetition des Pensums der Septima, *Schmidt* §. 10 — 89. 2. Exposition nach *Jacobs'* Elementarbuch I. C. 49 — 68. Fab. 1 — 52. 3. Uebersetzen nach *Klippel's* Anleitung S. 68 — 115. 9 St. Dr. *Steitz*.

Deutsch: Grammatik nach Kröger §. 1 — 28 (Erster Gang und Formenlehre). Uebungen im Lesen und Orthographie. 3 St. Dr. *Steitz*.

Französisch: *Ploetz* Elementargrammatik pag. 1 — 15 und 29 — 88. Die meisten Beispiele wurden übersetzt, zum Theil schriftlich, und alle Vocabeln memorirt. 2 St. Prof. *Ernst*.

Geographie nach von *Roon's* Leitfaden: Politische Geographie des österreichischen und preussischen Staates. 2 St. Prof. *Hechtel*.

Naturgeschichte: s. Septima.

Rechnen: Rechnungsarten mit benannten ganzen Zahlen und Regel de Tri nach *Hahn's* Exempelbuch. 4 St. Dr. *Jekel*.

Quinta.

Klassenlehrer: Professor Dr. **Schmidt**.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische: Die biblische Geschichte des N. T. nach *G. Schmidt's* Geschichten der heiligen Schrift. 2 St. Prof. *Schmidt*.

Katholische: s. Septima.

Lateinisch: 1. Grammatik: syntaxis congruentiae et casuum nach *Seiffert* §. 129 — 201 incl. 2. Uebersetzen aus dem Lateinischen ins Deutsche aus *Jacobs'* Elementarbuch Bd. 1, Abschn. I — II, Mythologie etc. 3. Uebersetzen aus dem Deutschen ins Lateinische, theils mündlich, theils schriftlich, aus *Schirlitz'* Anleitung Th. 1 und 2. 8 St. Professor *Schmidt*. 4. Wiederholung der Formenlehre, angeknüpft an Uebersetzungsübungen aus dem Lateinischen ins Deutsche und umgekehrt, mit Anschluss an *Jacobs'* lateinisches Elementarbuch Bd. I., Abschn. IV, lib. I—V, 4. 2 St. Prof. *Rumpf*.

Deutsch: 1. Satzlehre unter Zugrundlegung von *Kröger's* deutscher Grammatik. 2. Aufsätze beschreibender und erzählender Gattung. 3. Lese- und Memorirübungen. 2. St. Prof. *Schmidt*.

Französisch: *Ploetz* Elementargrammatik pag. 89 — 140. Die Uebungsbeispiele wurden alle übersetzt, theilweise schriftlich, und die Vocabeln gelernt. Aus *Lüdeking's* Lesebuch (1. Theil) wurden gelesen und erklärt die Seiten 39 — 65 und 101 — 105. 4 St. Prof. *Ernst*.

Geographie nach von *Roon's* Leitfaden: Die nördliche, mittlere, westliche und südliche Gruppe der deutschen Staaten. Bodengepräge (Hoch- und Tiefland). Hydrographisches Netz. Klima und Produkte, Volks- und Staatsverhältnisse, Bevölkerungszahl und Vertheilung derselben, Religion, Gesittung, Nahrungszweige und Verfassungen. 2 St. Prof. *Hechtel*.

Naturgeschichte: Im Sommer: Lepidoptera, Abbildungen und getrocknete Exemplare wurden vorgezeigt. Im Winter: Mineralogie. 2 St. Professor *Schmidt*.

Rechnen: Die vier Species und die Proportionen in Brüchen mit benannten und unbenannten Zahlen, Regel de Tri, Kettenrechnung, Zinsrechnung, Gesellschaftsrechnung; nach *Hahn* II. 4 St. Professor *Schmidt*.

Unter-Quarta.

Classenlehrer: Professor *Hechtel*.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische (im Sommersemester mit Ober-Quarta vereinigt, im Wintersemester getrennt, jede Classe à 1 St. w.): Ausführliche Erläuterung der Gleichnissreden des Herrn. Die meisten derselben, sowie darauf bezügliche Gesangbuchlieder wurden memorirt. 2 St. Prof. *Gutermann*.

Katholische (mit Ober-Quarta und Tertia vereinigt): Beweiss der Göttlichkeit der christlichen Offenbarung, Lehre von der Kirche, von Gottes Wesen und Eigenschaften und der Dreipersonlichkeit Gottes nach *Martin's* Lehrbuch der Religion für höhere Lehranstalten. 2 St. Kaplan *Knapp*.

Lateinisch: 1. Grammatik nach *Seyffert* und *Schmidt's* Formenlehre: Wiederholung und Erweiterung des Pensums der Quinta. Darauf: Die Lehre von der Prädicatsverbindung, der Apposition, von den Casus bei Orts- und Zeitbestimmungen, von den Adjectiven, Zahlwörtern, Pronomina und den Conjunctionen, welche Einfluss auf den Modus der Verben haben, speciell nach *Krebs'* Anleitung zum Lateinschreiben. 2 St. Zur Uebung im Uebersetzen aus dem Deutschen ins Lateinische, wöchentlich ein Exercitium scholasticum und zwei bis drei Extemporalia. 2 St. Aus *Jacobs'*

Elementarbuch Bd. II wurde übersetzt und erklärt caput I und II (narrationes varii generis). Bei dieser Lectüre wurde die Formenlehre wiederholt und die Wort- und Phrasenkenntniß erweitert. Die wichtigsten Lehren vom Gebrauch der tempora und modi, der participia, des gerundium und supinum wurden gelegentlich erläutert und durch Memoriren der in der Grammatik angeführten Beispiele und mündliche Uebersetzung leichter Sätze aus dem Deutschen ins Lateinische eingeübt. 2 St. Prof. *Hechtel*.

2. Aus *Jacobs'* Band II wurden gelesen, grammatisch und sachlich durchgegangen C — I. 2 St. Von der Formenlehre wurde nach *Schmidt* repetirt die Formenlehre der Nomina. 2 St. Dr. *Steitz*.

Griechisch: Die Formenlehre bis zu den Verbis contractis nach *Buttmann's* Schulgrammatik §. 1 — 103 in Verbindung mit schriftlichen und mündlichen Uebungen im Uebersetzen aus dem Deutschen ins Griechische nach *Hess'* Anleitung. Alle 14 Tage ein den Rang bestimmendes Exerцитium scholasticum. Uebersetzung und Analyse der entsprechenden Stücke aus dem Elementarbuche von *Jacobs*. 6 St. Prof. *Hechtel*.

Deutsch: Sprachliche und sachliche Durchnahme von Lesestücken aus dem Lesebuch (Colshorn-Gödeke II); leichte Aufsätze; Dictate über Orthographie und Interpunction; Memoriren von Gedichten und prosaischen Stücken, meist aus dem Lesebuch. 2 St. Dr. *Baumann*.

Französisch: *Ploetz* Schulgrammatik pag. 103 — 139 mit Uebersetzung aller Aufgaben. Alle Vocabeln wurden auswendig gelernt. Viele schriftliche Aufgaben in der Schule. *Lüdecking* (Th. I) pag. 129 — 143. 3 St. Prof. *Ernst*.

Geschichte: Morgenländische Geschichte nach *Beck's* Lehrbuch §. 1 — 22; Beschreibung des Schauplatzes der hellenischen Geschichte; Griechische Heldensage; Geschichte der hellenischen Welt bis zur Stiftung der alexandrinischen Reiche; nach *Beck* §. 22 — 35. 2 St. Prof. *Creizenach*.

Für die katholischen Schüler (mit Ober-Quarta und Tertia vereinigt): Geschichte des Alterthums. 3 St. Prof. *Janssen*.

Geographie (mit Ober-Quarta vereinigt): nach von *Roon's* Leitfaden topographisch-physikalische Geographie Russlands, der Niederlande und der scandinavischen Reiche mit steter Berücksichtigung der wichtigsten historischen Thatsachen alter und neuer Zeit. 2 St. Professor *Hechtel*.

Mathematik: a) Beginn der Anfangsgründe der ebenen Geometrie (Linien, Winkel, Figuren, insbesondere Dreiecke, Parallelenlehre). Von Zeit zu Zeit wurden zur Uebung im Auffassen complicirtere geometrische Constructionen mit Lineal und Zirkel nach dictirter Beschreibung ausgeführt. 2 St.

b) Einführung in die ersten Grundbegriffe der allgemeinen Arithmetik, vermischt mit Uebungen im praktischen Rechnen, namentlich Kopfrechnen. 1 St. Prof. *Oppel*.

Ober-Quarta.

Classenlehrer: Professor *Gutermann*.

Religionslehre: s. Unter-Quarta.

Lateinisch: In der Grammatik wurde die syntaxis congruentiae et casuum repetirt, und die Lehre vom Gebrauch der tempora und modi, der participia, des gerundium und des supinum (*Ellendt-Seyffert* §. 234 — 342) erläutert, gelernt und vielfach eingeübt. Zur Uebung im Uebersetzen aus dem Deutschen ins Lateinische wurden wöchentlich ein Exercitium scholasticum und domestica, zuweilen auch Extemporalia, in erster und zweiter Bearbeitung geliefert und genau besprochen. 2 St. Uebersetzt, ausführlich, besonders in grammatischer Beziehung erläutert, repetirt und rückübersetzt wurden *Curtii de gestis Alex. Lib. III und IV*. 4 St. Prof. *Gutermann*. Als Vorbereitung zur ersten Lectüre poetischer Stücke wurde aus *Ellendt-Seyffert* die Lehre von der Quantität der Silben durchgenommen. Sodann wurden aus *Siebelis tirocin. poet.* Buch I bis 4 V. 40 incl., II, III bis 13 übersetzt, erklärt, repetirt und zum Theil memorirt. 2 St. Prof. *Eberz*.

Griechisch: In der Grammatik wurden nach *Buttmann's* Schulgrammatik ed. 1866 §. 1 — 80 zweimal repetirt und §. 81 — 109 erklärt, gelernt, eingeübt und repetirt, sowie die irregulären Verba (§. 114) vielmals memorirt. In *Jacobs' Elementarbuch* wur-

den im ersten Cursus IX, X, XI, im zweiten Cursus I, II, C. a. b, und E, 1 — 8 incl. übersetzt und grammatisch ausführlich besprochen. Zur Uebung im Uebersetzen aus dem Deutschen ins Griechische wurden nach *Halm* wöchentlich Exercitia scholastica und domestica sowie ausserdem Extemporalia geliefert und genau durchgegangen. 6 St. Prof. *Gutermann*.

Deutsch: Die Lehre von der Satzeintheilung und von der Interpunction wurde repetirt; bei Durchnahme der Aufsätze, deren die Schüler monatlich je einen zu liefern hatten, wurden die grammatischen und stilistischen Regeln ausführlich erläutert. Ausserdem wurden einzelne Abschnitte aus Curtius schriftlich übersetzt. Nebstdem fanden Uebungen im Memoriren und Vorlesen statt. 2 St. Professor *Gutermann*.

Französisch: *Ploetz* Schulgrammatik pag. 165 — 228. Alle Beispiele wurden übersetzt, zum Theil schriftlich. Aus *Lüdeckings* Lesebuch (Th. II) wurden gelesen die Seiten 159 — 195; 3 St. Prof. *Ernst*.

Geschichte: Geographie des alten Italiens. Römische Geschichte bis zum Ende des westlichen Reichs 476. Mit Benutzung von *Beck's* Handbuch §. 33 bis §. 77. 2 St. Prof. *Creizenach*.

Geographie: Für die katholischen Schüler s. Unter-Quarta.

Mathematik: 1. Ebene Geometrie (Planimetrie), insbesondere die Parallelen- und Congruenz-Lehre, nebst Anwendungen. Von Zeit zu Zeit wurden zur Uebung im Auffassen complicirtere Constructionen mit Zirkel und Lineal (nach dictirter Beschreibung) ausgeführt. 2 St. Allgemeine Arithmetik, insbesondere die vier einfachsten Rechnungsoperationen in Bezug auf positive und negative, auf bestimmte und unbestimmte Grössen, auf ganze Zahlen und Brüche. 2 St. Prof. *Oppel*.

Tertia.

Classenlehrer: Professor Dr. **Eberz**.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische: Geschichte Jesu nach dem Evangelium Matthäi im Grundtexte c. I — XXII mit Auswahl. 1 St. Dr. *Baumann*.

Katholische: s. Unter-Quarta.

Lateinisch: Wiederholung und Einübung der gesammten Syntax, wozu wöchentlich ein Exercitium scholasticum oder domesticum und ein Extemporale geschrieben und durchgegangen wurde. 3 St. Uebersetzt, erklärt und repetirt wurde Caesar B. gall. lib. I — V. fin. 4 St. Prof. *Eberz.* Ovid's Metamorphosen. Ausgewählte Abschnitte aus den Büchern I — V; I, 89 — 101 u. IV, 432 — 471 wurden memorirt; 2 St. Repetition der Prosodie und der Regeln über den Hexameter nach *Ellendt-Seyffert*; metrische Uebungen. 1 St. Dr. *Baumann.*

Griechisch: In der Grammatik wurde die ganze Formenlehre repetirt, die Lehre von dem Gebrauch der Präpositionen durchgenommen und die Syntax bis zur Lehre von den Modis gelernt und in exercitiis extemp. eingeübt; jede Woche wurde ein Exercitium scholasticum oder domesticum geschrieben. 3 St. Aus Xenoph. Anab. von Anfang bis lib. III, 3 excl. erklärt, repetirt und zum Theil memorirt. 3 St. Ferner wurde (1 St. wöchentlich) in der Odyssee von Anfang bis II, 176 gelesen, erklärt, repetirt und zum Theil memorirt. Prof. *Eberz.*

Deutsch: Erklärung ausgewählter Gedichte von *Goethe, Schiller, Uhland* u. a. m. *Schiller's* Jungfrau von Orleans wurde gelesen und eingehend besprochen. Wöchentlich übten sich drei bis vier Schüler im Vortrag deutscher Gedichte; alle vier Wochen wurde ein Aufsatz geliefert und nach der Correctur sachlich und sprachlich durchgenommen. 2 St. Prof. *Eberz.*

Französisch: *Ploetz* Schul-Grammatik von pag. 205 — 249. Alle Aufgaben wurden übersetzt, theilweise schriftlich. Aus *Lüdecking's* Lesebuch (Th. II) wurde gelesen p. 107 — 130 und 195 — 211. 2 St. Prof. *Ernst.*

Englisch: Schriftlich übersetzt wurden aus der Grammatik (*Gands*) 110 Aufgaben über den Gebrauch der Redetheile, die Conjugation und Construction der Verba und viele syntaktische Eigenheiten der Sprache. 210 von den bei den Lectionen befindlichen englischen Sätzen wurden auswendig gelernt. Die unregelmässigen Zeitwörter wurden durchgenommen und auswendig gelernt. 2 St. *Gands.*

Geschichte: Römische Kaiserzeit. Völkerwanderung. Deutsche Kaiserzeit bis auf Carl V. 2 St. Prof. *Creizenach.* — Für die katholischen Schüler s. Unter-Quarta.

Geographie: Die Balkan-Halbinsel. Die österreichischen Kronländer. Die Ostsee. Das russische Reich. 2 St. Prof. *Creizenach*.

Mathematik: 1. Fortsetzung der ebenen Geometrie (Planimetrie) insbesondere die Lehren von den Parallelogrammen und dem Flächeninhalte der gradlinigen Figuren. 2 St. Fortsetzung der allgemeinen Arithmetik, insbesondere Rechnung mit mehrgliedrigen Grössen, Potenzen und Wurzeln, Partialdivision. 2 St. Prof. *Oppel*.

Secunda.

Classenlehrer: Prof. Dr. **Baumann**.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische: Gelesen wurde die Apostelgeschichte und der Galaterbrief im Grundtext; eine grössere Anzahl Stunden wurde auf Durch-
nahme A. T. Stücke verwendet. Dr. *Baumann*.

Katholische (mit Prima vereinigt): Lehre von der Urkunde der Offenbarung und deren Bewahrung und Vermittelung durch die Kirche. Beweis der Göttlichkeit der Kirche. 2 St. Kaplan *Knapp*.

Lateinisch: Gelesen wurden Virgil Aeneide II, I, II, IV, VI ganz, III u. V zum Theil. 2 St. Dr. *Baumann*. Livius XXIII c. 20 — XXVI, c. 51. 3 St. Dr. *Baumann*. — Im Sommer: Cicero pro S. Roscio Amer; dann Epist. sel. von Cicero ed. Hoffm.: im Winter: Cic. de senectute, ganz repetirt. Prof. *Rumpf*. — Wöchentliche Exercitien nach *Süpfle* II und Extemporalien, welche dann memorirt wurden; grammatische Repetitionen nach *Ellendt-Seyffert*. 2 St. Dr. *Baumann*.

Griechisch: Gelesen und erklärt wurden im Sommer: Aus der Attika von *Jacobs* die Abschnitte aus Plutarch und Xenophon; erstere von n. IX an theilweise repetirt. Im Winter: Platonis Crito und Laches, ersterer ganz, letzterer zum Theil wiederholt. 2 St. — Odyssee bis an ω . 2 St. Prof. *Rumpf*. — Wöchentliche Exercitia in schriftlichen Uebersetzungen aus Caesar B. G. lib. V, an deren Correctur sich grammatische Erläuterungen anschlossen; ausserdem 4 Ex. schol. 1 St. Prof. *Rumpf*. — Herodot, Buch VI, 46 — an VIII. 2 St. Prof. *Rumpf*.

Deutsch: Deutsche Aufsätze. Memoriren prosaischer Stücke aus Goethe und Schiller.

1 St. Dr. *Baumann*. — Mitteldeutsche Grammatik nach *Hahn* (Pfeifer). Gelesen die ersten Theile des Nibelungenliedes; Kuonrâts Otte mit dem Barte; Lieder von Hartmann und Reinmâr d. A.; Dâvit von Augsburg; Berchtolt von Regensburg (*Ph. Wackernagel*, Edelsteine). 2 St. Dir. *Mommsen*.

Französisch: Grammatik von *Borel*: pag. 90 — 168. Die Aufgaben wurden alle übersetzt, theilweise schriftlich. Gelesen wurde Lamartine, mort de Louis XVI. und Der Avare von Molière. 2 St. Prof. *Ernst*.

Englisch: Fortsetzung der schriftlichen Uebersetzungen der Aufgaben in der Grammatik bis Nr. 230. Später Repetition mit der zweiten Abtheilung. Auswendiglernen der zu den Lectionen gehörigen englischen Sätze. Präparation zum Lesen und mündlichen Uebersetzen von *Marryat's* Monsieur Violet; die gelesenen Stellen wurden von dem betreffenden Schüler auf die nächste Lehrstunde auswendig gelernt. Englische Dictate zum Auswendiglernen. 2 St. *Gands*.

Hebräisch: Grammatik: Die wichtigsten Theile der Elementar- und Formenlehre (*Gesenius*). Gelesen und erklärt wurde Gen. cap. 6, 9 — 22. 7, 11 — 24. 8, 1 — 19. 37. 39. 41 — 43. Ps. 19. 29. 32. 128. 137. (*Gesenius* Lesebuch.) 2 St. Dr. *Auerbach*.

Geschichte: Die Römerherrschaft vom Ende der punischen Kriege bis auf Augustus. Deutsche Urzeit. Römische Kaiserzeit. Völkerwanderung. Geschichte des Mittelalters bis auf Karl den Grossen. In einer Stunde wöchentlich wurde die Geschichte des Zeitalters der französischen Revolution erzählt (1763—1799). 3 St. Prof. *Creizenach*.

Für die katholischen Schüler: a) Repetitionen aus der Geschichte des Alterthums und des Mittelalters. 2 St. b) Mit Prima combinirt: Geschichte der neueren Zeit seit 1618. 2 St. Prof. *Janssen*.

Geographie: Grossbritannien. Die Alpenwelt. Oceanographie. Das deutsche Reich im Mittelalter. 1 St. Prof. *Creizenach*. — Mathematische Geographie: Grundbegriffe derselben, zum Theil an Apparaten erläutert. 1 St. Prof. *Oppel*.

Mathematik. a) Anfangsgründe der niedern Algebra (Gleichungen des ersten und zweiten Grades). b) Fortsetzung und Vollendung der ebenen Geometrie; Beginn der Stereometrie. 2 St. in zwei getrennten Abtheilungen. Prof. *Oppel*.

Physik: Die Lehre von den allgemeinen Eigenschaften der Körper und von den Molecularkräften. 1 St. Prof. *Oppel*.

Prima.

Classenlehrer: Director **Mommsen**.

Religionslehre: Evangelisch-protestantische: Geschichte der christlichen Kirche von Anfang bis auf Gregor VII. 2 St. Dr. *Baumann*.

Katholische: s. Secunda.

Lateinisch: Gelesen und erläutert wurden: Horatius Satiren (ausgen. I, 2. 7. 8. II, 3. 5. 7.). — Plauti Captivi. 2 St. — Taciti Historiae. I. II. Im letzten Vierteljahr wurden die übrigen Bücher der Historiae theils cursorisch gelesen, theils zum Referat an einzelne Schüler vertheilt, welche den Inhalt deutsch oder lateinisch vortrugen. 2 St. — Wöchentliche Stilübungen und Extemporalien; alle vier Wochen freie Aufsätze. 2 St. Dir. *Mommsen*. — Cicero de oratore libri III und Epistol. aus lib. IX — XII incl. 3 St. Prof. *Rumpf*.

Griechisch: Gelesen und erläutert wurden: Im Sommer: Demosthenes Olynth. I, II, III; Philipp. I; de corona (²/₃); Sophocles Electra. Im Winter: Sophocles Philoctet; Platon Protagoras; Pindar (nach Auswahl). 4 St. Dir. *Mommsen*. — Homeri Ilias XVI, 526 — XXIV incl. 2 St. Prof. *Rumpf*. — Wöchentliche griechische Exercitien aus Cornelius Nepos, Themistocles und Tacitus Annal. I bis c. 12; Exercitia extemporalia; ausserdem gelesen Theokritos, VIII — XXII, Isocrates Panegyricus. 2 St. Dr. *Steitz*.

Deutsch: Einleitung in das Studium der geschichtlichen deutschen Grammatik. Uebersicht der althochdeutschen und mittelhochdeutschen Sprachdenkmäler. Stilistische Arbeiten. 2 St. Prof. *Creizenach*.

Französisch: Mignet, Cap. 12, Scribe, Les contes de la reine de Navarre und Les Enfants d'Edouard von C. Delavigne. Wöchentlich ein Extemporale in der Schule. 2 St. Prof. *Ernst*.

Englisch: Gelesen und mündlich übersetzt wurde: Macaulay's History of England, 3 Cap., dann Shakespeare's Merchant of Venice. 2 St. *Gands*.

Hebräisch: Gelesen und erklärt wurde: Exod. c. 1 — 22. Ps. 1. 2. 12. 14. 15. 16. 23. 24. 27. 33. 36. 41. 42. 43. 45. 46. 49. 50. 51. 53. 65. 72. 73. 84. 90. 91. 101. 103. 104. 113 — 118. Wiederholung der Grammatik. 2 St. Dr. *Auerbach*.

Geschichte: Geschichte des Humanismus bei den Hauptvölkern Europa's. — Geschichte der neueren Zeit von dem Ausgang des 15. Jahrhunderts bis auf Friedrich den Grossen. 3 St. Prof. *Creizenach*.

Für die katholischen Schüler: a) Geschichte der Griechen. 2 St. b) Mit Secunda combinirt, Geschichte der neueren Zeit seit 1618. 2 St. Prof. *Janssen*.

Geographie: Die pyrenäische Halbinsel. Die Donauländer. Die sarmatischen und slavischen Reiche. 1 St. Prof. *Creizenach*.

Mathematik: Vollendung der (in II^a) begonnenen Stereometrie; analytische Geometrie (der Ebene) mit besonderer Berücksichtigung der Kegelschnitte. 2 St. Prof. *Oppel*.

Physik: Optik. 2 St. Prof. *Oppel*.

Ausserdem wurde der Unterricht im Zeichnen während des Sommers und Winters durch alle Classen, von Septima bis Tertia incl., obligatorisch in 12 Stunden von Herrn *Hoefler*; im Singen in 6 Stunden in den unteren und den mittleren Classen von Herrn *Mauss*; im Schreiben in den drei unteren Classen in 8 Stunden von Herrn *Zimndorf* ertheilt.

Das Turnen wurde in 12 wöchentlichen Stunden von Herrn *Ravenstein* geleitet. Ordnungs- und Freiübungen abwechselnd mit Gerätturnen und Turnspielen wurden in allen Classen vorgenommen. In den oberen Classen wurde eine praktisch militärische Vorbildung angebahnt. Aus den Classen I und II hatte der Unterricht im Sommer 36, im Winter 24 Theilnehmer. Die zu Anfang des Jahrescursum und an dessen Ende stattgehabte Krafterprobung ergab ein im ganzen befriedigendes Resultat.

Im Laufe des Sommers wurden mit allen Classen grössere Ausflüge in Begleitung von Lehrern gemacht; so mit I und II nach dem Odenwalde, mit III auf den Rossert, mit IV, a und b, und mit V auf den Feldberg, mit VI und VII in den Frankfurter Wald.

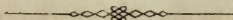

Zahl der Schüler des Gymnasiums:

	I.	II.	III.	IVa.	IVb.	V.	VI.	VII.	Summa.
Von Ostern bis Herbst 1866 . . .	23	35	19	20	19	19	16	11	162.
Von Herbst 1866 bis Ostern 1867. .	24	33	22	20	19	26	19	11	174.

Das Sommersemester beginnt Montag den 29. April mit der Aufnahme-Prüfung der neu eintretenden Schüler. Die vierwöchentlichen Sommerferien nehmen Montag den 1. Juli ihren Anfang.

In Laufe des Sommers wurden mit allen Classen größere Ausflüge in Besetzung von Lehrern gemacht: so mit I und II nach dem Oberrhein, mit III auf den Rhein, mit IV, a und b, und mit V auf den Feldberg, mit VI und VII in den Pforstener Wald, mit VIII, a und b, und mit IX auf den Schwarzwald.

Zahl der Schüler des Gymnasiums:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	Summa
Von Herbst 1866 bis Herbst 1867	24	33	22	20	19	20	19	174
Von Herbst 1867 bis Herbst 1868	23	32	19	20	19	18	11	162

Das Sommersemester beginnt Montag den 20. April mit der Aufnahmeprüfung der neu eintretenden Schüler. Die vierwöchentlichen Sommerferien nehmen Montag den 1. Juli ihren Anfang.

